Scholtemaatweg 9

Inhoudsopgave

Bijlage 1	**Erfinpassingsplan Scholtemaatweg 9**	**3**
Bijlage 2	**GO versterking Scholtemaatweg 9**	**20**
Bijlage 3	**Bodemadvies Omgevingsdienst Achterhoek**	**22**
Bijlage 4	**Quickscan natuurwaarden**	**25**
Bijlage 5	**Aanvullend natuuronderzoek**	**88**
Bijlage 6	**Watertoets**	**122**

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Erfinpassingsplan Scholtemaatweg 9

STARING ADVIES

Adviesbureau
voor natuur
en landschap

Landschapsplan Scholtemaatweg

In opdracht van A. van Eerden

Colofon

Rapportnummer	2092
Projectnummer	3712
Opdrachtgever	A. van Eerden
Contactpersoon	A. van Eerden
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	D.J. Stronks
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Status	concept
Datum	11-01-2020
Foto voorblad	Zicht op de planlocatie vanaf de Scholtemaatweg.
Wijze van citeren	Stronks, D.J., 2020. Landschapsplan Scholtemaatweg. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Staring Advies accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1. Inleiding en doel 3

2. Historische ontwikkeling landschap 4

3. Gelders natuurnetwerk en bodem 7

4. Huidige situatie 9

5. Uitgangspunten landschappelijke inpassing 12

6. De landschappelijke inpassing 13

7. Beplantingsplan en beheer 14

1. Inleiding en doel

De heer van Eerden wil een oude leegstaande boerderij renoveren en als woning in gebruik gaan nemen aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum. Deze boerderij wordt al vele tientallen jaren niet meer door mensen bewoond. Hierdoor is de woonbestemming vervallen.

In dit plan wordt geschetst hoe de gerestaureerde woning landschappelijk ingepast wordt en op welke wijze het erf toegankelijk gemaakt wordt vanaf de Scholtemaatweg.

In figuur 1 is de topografische ligging van de projectlocatie weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood). Bron: Provincie Gelderland (2019).

2. Historische ontwikkeling landschap

De projectlocatie is gelegen in het oudenhoevenlandschap. Kenmerken van dit landschap zijn ondermeer de onregelmatige perceelsvormen, de hooggelegen essen met daartussen laaggelegen graslanden en de bochtige wegen met verspreid liggende erven in een onregelmatig patroon. Op de kavelgrenzen zijn vaak houtwallen en –singels aanwezig. In de figuren 2 t/m 6 is te zien welke landschappelijke veranderingen de afgelopen 120 jaar hebben plaatsgevonden rond de projectlocatie. Uit de figuren blijkt duidelijk dat de kleinschaligheid van het landschap rond de projectlocatie is afgenomen. De dichte structuur van houtwallen ten westen van het erf is geheel verdwenen. Ook de toegangsweg vanaf de Scholtemaatweg langs het bosje ten oosten van erf is verdwenen, evenals het weggetje naar het naburige erf in noordoostelijk richting. Een restant hiervan is nog wel herkenbaar direct ten oosten van het erf op de grens met het bosje.

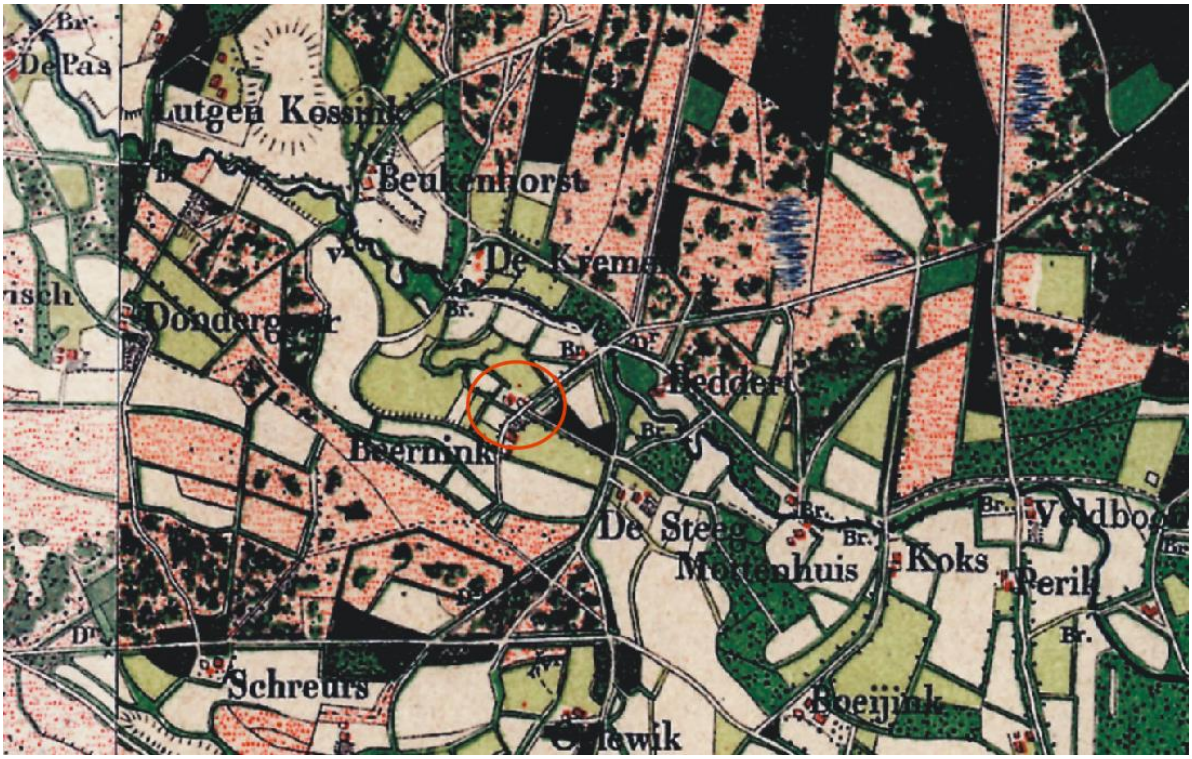

Figuur 2. De topografische kaart van 1900 (bron: topotijdreis.nl).

Figuur 3. De topografische kaart van 1925 (bron: topotijdreis.nl).

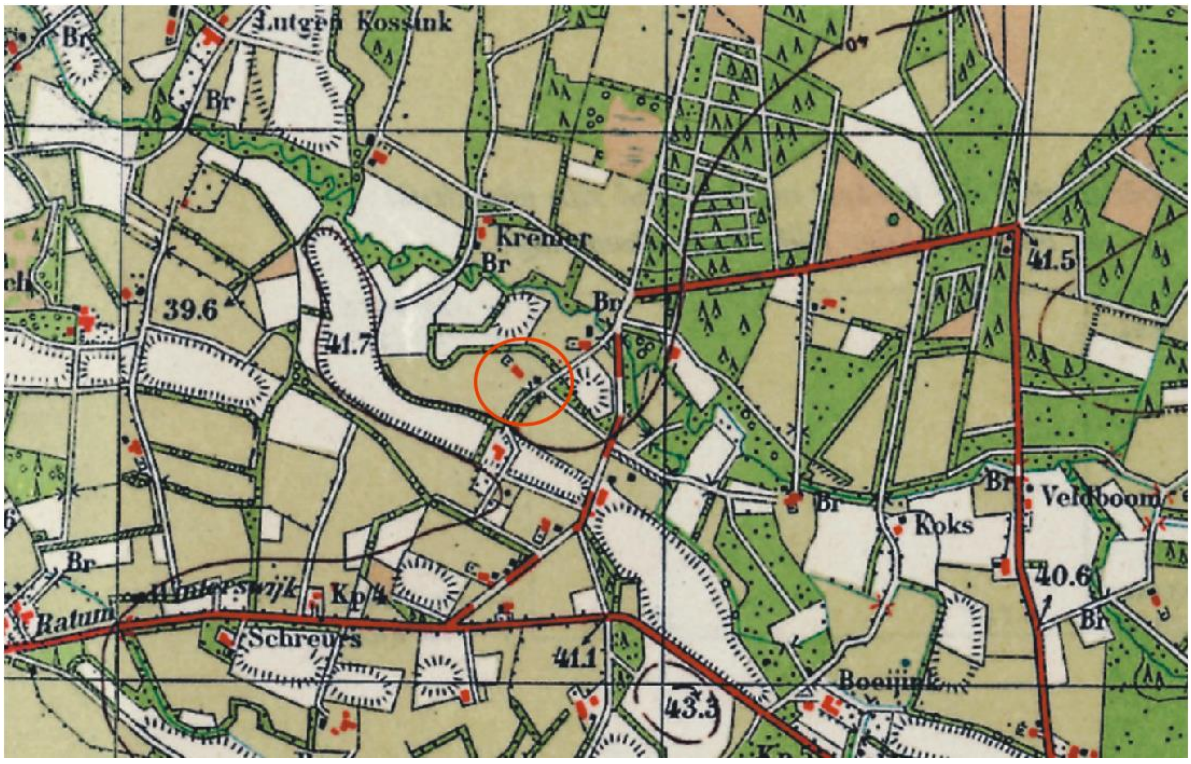

Figuur 4. De topografische kaart van 1950 (bron: topotijdreis.nl).

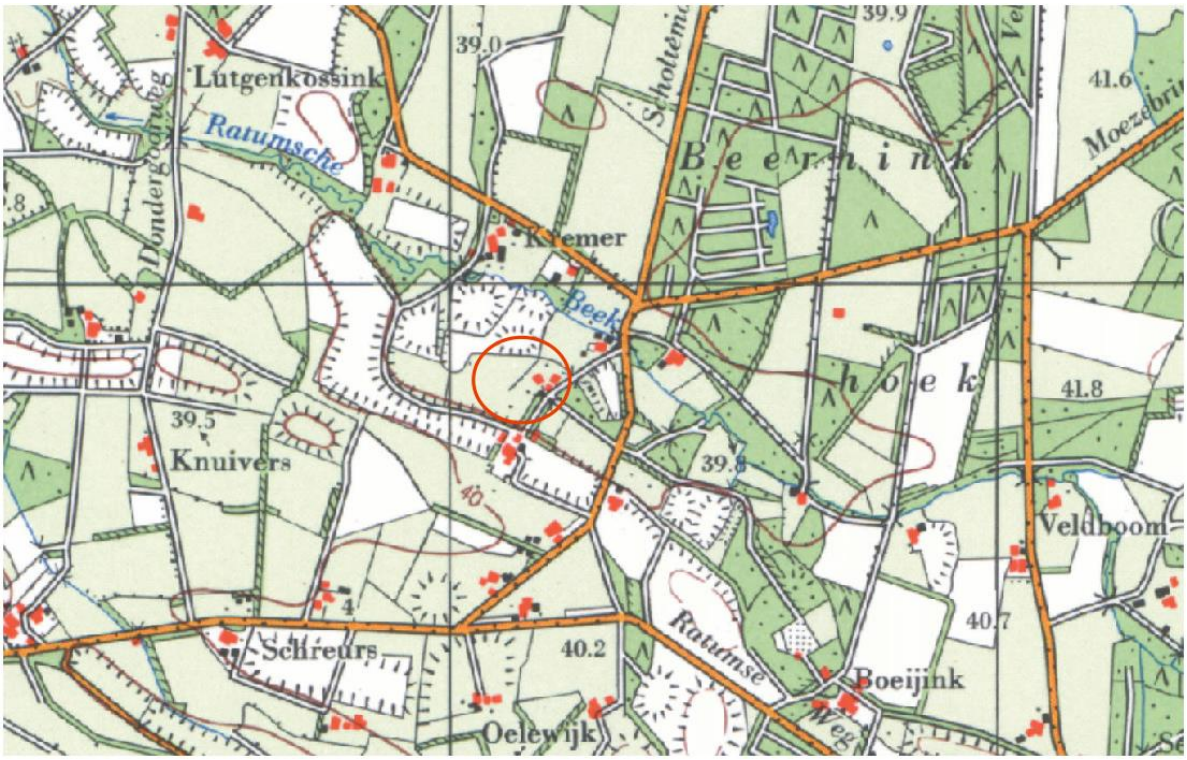

Figuur 5. De topografische kaart van 1980 (bron: topotijdreis.nl).

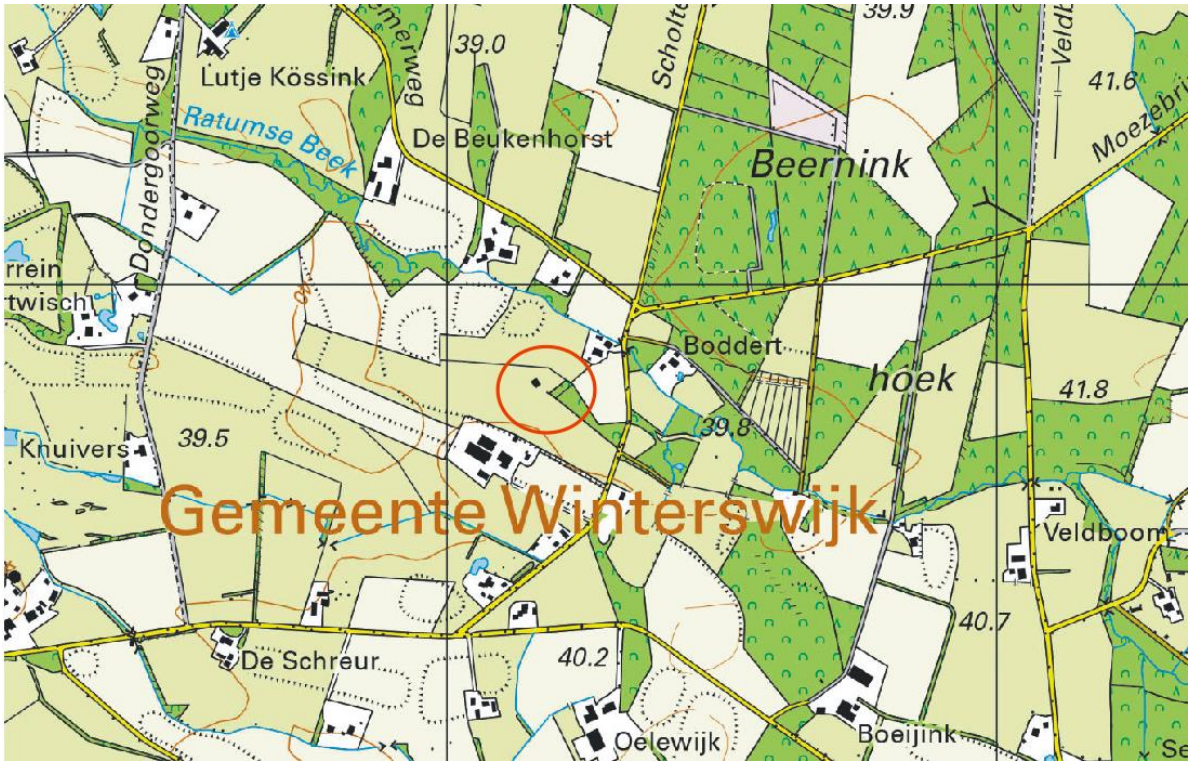

Figuur 6. De topografische kaart van 2018 (bron: topotijdreis.nl).

3. Gelders natuurnetwerk en bodem

De gebieden van het Natuurnetwerk Nederland wordt in de provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk genoemd. In het Gelders Natuurnetwerk komen twee natuurcategorieën voor: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het GNN geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

Groene Ontwikkelzones (GO)

De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

Plangebied

Het plangebied ligt deels in het GNN en deels in een GO (zie figuur 7). Het bosperceel maakt geheel deel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Dit betekent dat hier slechts bij uitzondering ruimte is voor nieuwe initiatieven. Indien de nieuwe toegangsweg door het bosperceel wordt aangelegd, zullen er bomen gekapt moeten worden. Indien de nieuwe toegangsweg langs het bosperceel wordt aangelegd in plaats van er doorheen, is er geen sprake van aantasting van het GNN.

De boerderij, de schoppe en het erf liggen niet in het GNN maar wel in de Groene Ontwikkelingszone (GO), evenals de aan te leggen toegangsweg, indien deze langs het bosperceel wordt aangelegd. In de GO is wel ruimte voor ruimtelijke ontwikkeling, maar hiervoor is een vergunningsaanvraag noodzakelijk.

Figuur 7. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone (bron: Provincie Gelderland 2019).

Bodem

De bodem op de locatie bestaat uit een beekeerdgrond, type pZg23. Dit type bestaat uit lemig fijn zand.

4. Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit de boerderij, een oude schuur, een oude paardenkastanje, een oude waterput en kort gemaaid grasland. Aan het projectplan grenst een bosje, een afwateringssloot en cultuurgrond. Zie ook de foto's 1 t/m 5.

Foto 1. Voorzijde boerderij met op de voorgrond een oude waterput en rechts een paardenkastanje. Tussen de paardenkastanje en de boerderij de mestvaalt.

Foto 2. Achteraanzicht boerderij.

Foto 3. De schoppe.

Foto 4. Langs de noordzijde van de planlocatie vormt een afwateringssloot de begrenzing. Rechts op de foto is nog een deel van de historische schoppe te zien.

Foto 5. De oude schoppe en een eik op het achtererf.

Figuur 8. De huidige situatie van het plangebied.

5. Uitgangspunten landschappelijke inpassing

Het plan is de boerderij te restaureren zodat deze weer bewoonbaar wordt. Ook de eeuwenoude schoppe wordt gerestaureerd zodat deze voor de toekomst behouden blijft. Op het erf moeten minimaal 3 parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Voor de ontsluiting van het erf zal een toegangsweg worden aangelegd die aansluit op de Scholtemaatweg. Deze toegangsweg kan niet door het bosje aangelegd worden omdat dit begrensd is als GNN (Gelders Natuurnetwerk). Het is wenselijk de landschappelijke inpassing zodanig vorm te geven dat er door het te ontwikkelen groen het erf visueel enigszins afgeschermd wordt van het naburige erf in noordoostelijke richting. Verder zal het erf zodanig ingericht worden dat er weer een duidelijk voor- en achtererf ontstaat.

6. De landschappelijke inpassing

In figuur 9 is aangegeven welke inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden.

Figuur 9. Inrichtingsplan.

7. Beplantingsplan en beheer

Inrichting

Aanleg boomgaard. Aanplant van 20 stuks hoogstamfruitbomen maat 8/10 (stamomtrek 8 tot 10 cm op 130 cm hoogte). Bij voorkeur worden oude rassen geplant. Deze zijn minder gevoelig voor ziektes. Bovendien draag het aanplanten van oude rassen bij aan het behoud van deze rassen. Elke boom wordt voorzien van een boompaal. Aan de plantgaten wordt compost toegevoegd.

Aanplant solitaire boom. Aanplant solitaire boom maat 10/12 met boompaal. Er wordt een streekeigen soort geplant. Voorbeelden zijn: walnoot, tamme kastanje, rode beuk, zomer- of winterlinde en fladderiep.

Aanleg knip- of scheerheg. Per strekkende meter worden 4 stuks plantgoed met een lengte van 60 tot 100 cm geplant.

Beheer

Algemeen. Afgestorven plantmateriaal wordt vervangen.

Fruitbomen. De eerste jaren vooral vormsnoei, daarna geregeld gangbare snoei.

Solitaire boom. De eerste jaren eventueel opsnoeien zodat uitzicht onder de boomkroon door ontstaat of gehandhaafd blijft.

Haag. Eén of twee keer per jaar scheren of knippen.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl

Bijlage 2 GO versterking Scholtemaatweg 9

3 kolommen voor aantekeningen

Tabel 3. VERSTERKINGSMAATREGELEN

categorie	voorbeelden van beheertypen	basis	opp (ha)	factor tijdelijke maatregel	indien van toepassing factor verlagen	factor bijdrage EVZ	indien van toepassing factor verhogen	Verster-kings-punten basis	Verster-kings-punten incl. toeslagen
Natuurvriendelijke oever	L01.15	3000		0,7	1	1,25	1	0	0
Poel (max. 0,3 hectare per stuk)	L01.01	3000		0,7	1	1,25	1	0	0
Houtwal, houtsingel, elzensingel,	L01.02 en L01.03	3000		0,7	1	1,25	1	0	0
Struweelhaag of scheerhaag	L01.05 en L01.06	3000	0,0055	0,7	1	1,25	1	16,5	16,5
Laan (dubbele bomenrij)	L01.07	3000		0,7	1	1,25	1	0	0
Rij knotwilgen	L01.08	3000		0,7	1	1,25	1	0	0
Hoogstamboomgaard	L01.09	2000	0,14	0,7	1	1,25	1	280	280
Zoete plas	N04.02	2000		0,7	1	1,25	1	0	0
Dynamisch moeras	N05.04	2000		0,7	1	1,25	1	0	0
Nat schraalland / Vochtig hooiland	N10.01 en N10.02	2000		0,7	1	1,25	1	0	0
Vochtig weidevogelgrasland	N13.01	1000		0,7	1	1,25	1	0	0
Droge natuurgraslanden	N11.01, N12.02, N12.03	1000		0,7	1	1,25	1	0	0
Kruiden- en faunarijke akker	N12.05	1000		0,7	1	1,25	1	0	0
Ruigteveld of -zoom	N12.06	1000		0,7	1	1,25	1	0	0
Alle typen natuurlijk bos	N14, N15, N16 en N17	2000		0,7	1	1,25	1	0	0
Speciale elementen									
Stobbenwallen	hoge toegevoegde waarde over kleine oppervlakten	5000		0,7	1	1,25	1	0	0
Takkenril/ houtstapel	hoge toegevoegde waarde over kleine oppervlakten	5000		0,7	1	1,25	1	0	0
Nestkast steen, bos- of kerkuil		10		0,7	1	1,25	1	0	0
Bijenhotel	per m2 functioneel oppervlak	10		0,7	1	1,25	1	0	0
Kleine zoogdiertunnel	das, bever, kleine marters e.a.	100		0,7	1	1,25	1	0	0
Herpetofaunatunnel	reptielen en amfibieën	300		0,7	1	1,25	1	0	0
Boombrug	marters, eekhoorn	100		0,7	1	1,25	1	0	0
'Hop-over'	vleermuizen, vlinders en vogels	100		0,7	1	1,25	1	0	0
Loopstroken of -richels	bij bestaande brug of duiker, voor zoogdieren	100		0,7	1	1,25	1	0	0

	VERSTERKINGSPUNTEN		296,5	opp. excl. speciale elementen
VEREISTE VERSTERKING	*203*	*BALANS*	*93,5*	0,15

Bijlage 3 Bodemadvies Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst
Achterhoek

Vooradvies bestemmingsplanprocedure

Aan	:	Gemeente Winterswijk (dhr. Caglayan)
Zaaknummer	:	2018EA1112
Onderwerp	:	Bodemadvies bestemmingsplanherziening monumentale boerderij Scholtemaatweg 7-9 Ratum
Specialisme	:	Bodem
Behandeld door	:	Annemarie van Aalten
Datum	:	16 nov 2018

Samenvattend Advies
De bodemkwaliteit vormt géén belemmering voor dit ruimtelijk initiatief. Het uitvoeren van bodemonderzoek is niet nodig.

Inleiding

Voor de monumentale boerderij op het perceel van Scholtemaatweg 7-9 in Ratum is een verzoek ingediend voor een woonbestemming.

Voor deze herziening van het bestemmingsplan is een onderbouwing nodig. De gemeente Winterswijk vraagt de Omgevingsdienst Achterhoek om advies over het onderwerp bodem.

Beoordelingskader

Bij een bestemmingsplanprocedure wordt op grond van artikel 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) vastgesteld of de bodemkwaliteit een belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het plan. Aan de hand van beschikbare bodeminformatie wordt onderbouwd wat de verwachte bodemkwaliteit is, of bodemonderzoek nodig is en of er maatregelen nodig zijn om de bodemkwaliteit geschikt te maken voor het beoogde gebruik.

Inventarisatie en Inhoudelijke beoordeling

Om in beeld te brengen of ter plaatse van de monumentale boerderij mogelijk sprake is van bodemverontreiniging is een inventarisatie uitgevoerd:

- Op de locatie is een monumentale boerderij met schoppe aanwezig. De panden dateren van begin 19de eeuw. De panden liggen ten noorden van de agrarische inrichting Scholtemaatweg 7-9 in Ratum.
- Voor de boerderij lijkt geen (zelfstandig) historisch milieudossier beschikbaar te zijn. Gezien de ouderdom en omvang van dit vml. agrarisch complex wordt niet verwacht dat sprake is geweest van relevante bodembedreigende activiteiten. Voor zover bekend is er ook geen ondergrondse (HBO)tank geweest.

- Op het perceel en in de directe omgeving is – voor zover bekend – niet eerder bodemonderzoek uitgevoerd.
- Voor het perceel en directe omgeving zijn geen grondtoepassingen of –opslagen bekend (geen Bbk-meldingen).
- Op de asbestkansenkaart is de dakbedekking van de boerderij en schoppe als asbestverdacht aangemerkt. Dit is niet terecht. De panden zijn voorzien van een pannen dak.
- Op luchtfoto's vanaf 2008 zijn geen bijzonderheden of bodemverstoringen zichtbaar. Rondom het monumentale pand is geen (vml.) "erf" zichtbaar. Het lijkt allemaal grasland te zijn. De boerderij en schoppe hebben een traditioneel pannen dak.
- Op historisch kaartmateriaal (http://www.topotijdreis.nl/) is tot eind jaren '90 een toegangsweg zichtbaar. Deze is ook nu nog op de luchtfoto te zien. Voor die tijd was er een uitgebreider netwerk van toegangswegen. Het is niet bekend of en hoe deze wegen verhard waren. Voor Scholtemaatweg 7-9 zijn overigens geen particulier onderhouden (asbestverdachte) puinwegen geregistreerd.

Conclusies en Advies

De bodemkwaliteit ter plaatse van de monumentale boerderij is niet eerder met bodemonderzoek vastgesteld. De uitgevoerde inventarisatie geeft niet direct aanleiding om een afwijkende bodemkwaliteit te verwachten. Het uitvoeren van bodemonderzoek is niet nodig. Mochten er graafwerkzaamheden plaatsvinden, dan zijn de voormalige toegangswegen een aandachtspunt.

Het aspect Bodem vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

Bijlage 4 Quickscan natuurwaarden

STARING ADVIES

Adviesbureau
voor natuur
en landschap

Quickscan natuurtoets

Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum

In opdracht van dhr. van Eerden

Colofon

Quickscan natuurtoets Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum

Opdrachtgever	Dhr. Van Eerden
Contactpersoon	Dhr. Van Eerden
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	2075
Auteur	Ing. R. Top
Controle	D.J. Stronks
Publicatiedatum:	11 december 2019
Foto voorblad	Plangebied (foto: R. Top)

Eigendom
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg
Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Samenvatting 3

1 Inleiding en doel 4

1.1 Inleiding 4

1.2 Doel 4

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden 5

2.1 Gegevens plangebied 5

2.2 Beschrijving van het plangebied 5

2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied 5

2.4 Geplande werkzaamheden 5

3 Beschermde status plangebied 7

3.1 Gebiedsbescherming 7

3.2 Natuurnetwerk Nederland 7

3.3 Natura 2000 9

4 Beschermde soorten plangebied 12

4.1 Methode 12

4.2 Resultaten 13

5 Wet natuurbescherming 27

6 Conclusie 35

Bijlage 1 Impressie plangebied 37

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming 38

Bijlage 3 Beschermde plant- en diersoorten 46

Samenvatting

Uit de quickscan natuurtoets blijkt dat voor de geplande renovatie van een boerderij en aanleggen van toegangsweg en parkeerplaatsen door een bosperceel het uitvoeren van een aanvullend onderzoek en het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Aanvullend onderzoek is ten aanzien van de te renoveren boerderij noodzakelijk voor huismus, kerkuil, kleine marterachtigen, boommarter, steenmarter en vleermuizen.

Aanvullend onderzoek is ten aanzien van het bosperceel noodzakelijk indien de toegangsweg en parkeerplaatsen in het bosperceel worden aangelegd, en wel voor de volgende soorten: boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendief, eekhoorn, grote bosmuis, kamsalamander, hazelworm en levendbarende hagedis. Voor de grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder is aanvullend onderzoek alleen noodzakelijk indien tijdens de werkzaamheden hun waardplanten worden aangetast of verwijderd.

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk voor de kerkuil.

Er moet bij de werkzaamheden wel rekening worden gehouden met broedvogels. Verstorende werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden uitgevoerd. Om kleine zoogdieren en amfibieën te ontzien wordt bij voorkeur buiten het overwinteringsseizoen (november-maart) gewerkt.

Het plangebied ligt in deels het GNN (Gelders Natuur Netwerk). De kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen worden mogelijk aangetast. Er moet een verdere toetsing uitgevoerd worden.

De geplande ruimtelijke ontwikkeling heeft mogelijk een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie. Een AERIUS-berekening is noodzakelijk om te bepalen of hiervan sprake is. Nadere toetsing of vergunningsaanvraag voor overige beschermde natuurgebieden is niet aan de orde.

Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van plannen voor de renovatie van een boerderij en het aanleggen van toegangsweg en parkeerplaatsen door een bosperceel aan de Scholtemaatweg 7-9 te Ratum (gemeente Winterswijk). Dit kan negatieve gevolgen hebben voor beschermde plant- en diersoorten. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van dhr. Van Eerden. Het bureau deed literatuuronderzoek in de Nationale Databank Flora en Fauna en veldonderzoek op de locatie.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling moet, in het kader van de Wet natuurbescherming, aangetoond worden dat er geen sprake is van aantasting van beschermde natuurgebieden en beschermde plant- en diersoorten. Hiervoor is in veel gevallen een gericht natuuronderzoek vereist. In eerste instantie is een quickscan natuurtoets noodzakelijk om een inschatting te kunnen maken over het effect van de plannen op beschermde soorten. Indien beschermde soorten verwacht worden is nader onderzoek noodzakelijk. Er zijn plannen om een leegstaande boerderij te renoveren en opnieuw in gebruik te nemen aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum. De heer Van Eerden is betrokken bij deze plannen en heeft aan Staring Advies gevraagd om de quickscan natuurtoets uit te voeren.

1.2 Doel

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande ontwikkelingen schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Op basis van dit onderzoek is bepaald of de geplande activiteiten leiden tot een negatief effect op beschermde natuurgebieden of plant- en diersoorten. Hierbij wordt ook bepaald of nadere toetsing of vergunningsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming aan de orde is.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Scholtemaatweg 7-9
Plaats: Winterswijk Ratum
Gemeente: Winterswijk
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een perceel met een boerderij, schoppe (schuur) en oprijlaan, gelegen in het buitengebied van het Winterswijkse buurtschap Ratum (zie figuur 1). Het plangebied betreft een lijnvormig bosperceel welke is ontstaan uit een overgroeide oprijlaan, een zeer oude houten schoppe en een zeer oude leegstaande boerderij. Rond de boerderij en schoppe is voornamelijk grasland aanwezig. Tussen de schoppe en de Scholtemaatweg is een overgroeide oprijlaan aanwezig, welke nu bestaat uit een verwilderd bosperceel. Er is geen verharding aanwezig in het plangebied. Langs het bosperceel zijn enkele greppels aanwezig (zie figuur 2 en bijlage 1). Direct ten noorden van het erf ligt een sloot die vaak watervoerend is.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit de Scholtemaatweg met bermen en agrarisch grasland (zie figuur 2 en bijlage 1).

2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Om het eventuele verstorend effect van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied (externe werking) in te kunnen schatten is een groter gebied onderzocht dan het plangebied zelf. Het onderzoeksgebied, met daarbinnen het plangebied, wordt bepaald door verharding, woonerven met bebouwing, openbare groenstroken, hobbyweiden en agrarisch grasland.

2.4 Geplande werkzaamheden

Er zijn plannen om de leegstaande boerderij te renoveren zodat deze weer geschikt wordt voor bewoning. Hiertoe moet er tevens een oprit van de Scholtemaatweg naar de boerderij worden gerealiseerd, alsmede parkeerruimte nabij de boerderij. De schoppe zal weer als schuur in gebruik genomen worden.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood). Bron: Provincie Gelderland (2019).

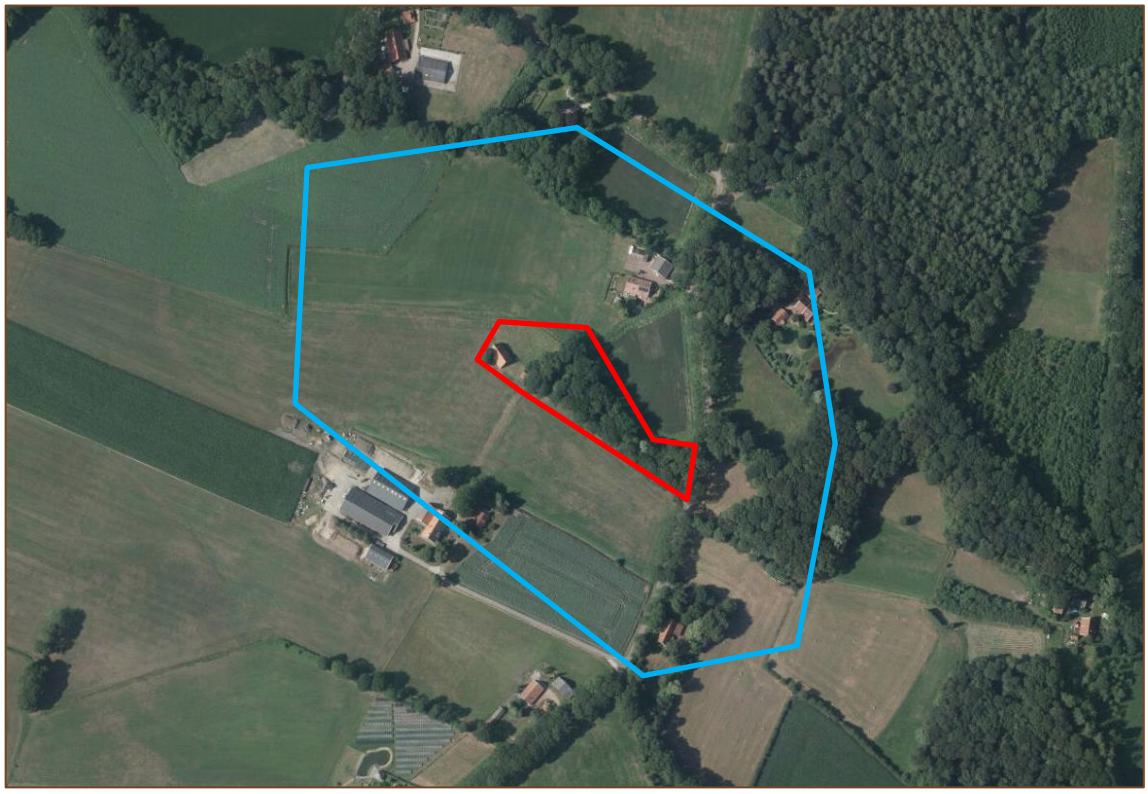

Figuur 2. Luchtfoto van het onderzoeksgebied (blauw) met daarbinnen het plangebied (rood).
Bron: Provincie Gelderland (2019).

3 Beschermde status plangebied

3.1 Gebiedsbescherming

In Nederland bestaat het Natuurnetwerk Nederland. Dit is een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In paragraaf 3.2 wordt het plangebied behandeld in relatie tot de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

De Wet natuurbescherming gaat over gebiedsbescherming en soortenbescherming. Wat betreft de gebiedsbescherming beschermt de Wet natuurbescherming Natura 2000-gebieden. Dit is een Europees, samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. In paragraaf 3.3 wordt het plangebied behandeld in relatie tot de bescherming van Natura 2000-gebieden.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

3.2.1 Conclusie

Het plangebied ligt in het NNN. De kernkwaliteiten van het NNN worden mogelijk aangetast. Er dient een verdere toetsing uitgevoerd te worden.

3.2.2 Gelders Natuurnetwerk

De gebieden van het Natuurnetwerk Nederland wordt in de provincie Gelderland het Gelders Natuurnetwerk genoemd. In het Gelders Natuurnetwerk komen twee natuurcategorieën voor: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

Gelders Natuurnetwerk (GNN)
Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het GNN geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

Groene Ontwikkelzones (GO)
De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het

type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

3.2.3 Plangebied

Het plangebied ligt deels in het GNN en deels in een GO (zie figuur 3). Het bosperceel maakt geheel deel uit van het Gelders natuurnetwerk (GNN). Dit betekent dat hier slechts bij uitzondering ruimte is voor nieuwe initiatieven. Indien de nieuwe toegangsweg door het bosperceel wordt aangelegd, zullen er bomen gekapt moeten worden. Indien de nieuwe toegangsweg langs het bosperceel wordt aangelegd in plaats van er doorheen, is er geen sprake van aantasting van het GNN.

De boerderij, de schoppe en het erf liggen niet in het GNN maar wel in de Groene Ontwikkelingszone (GO), evenals de aan te leggen toegangsweg, indien deze langs het bosperceel wordt aangelegd. In de GO is wel ruimte voor ruimtelijke ontwikkeling, maar hiervoor is een vergunningsaanvraag noodzakelijk.

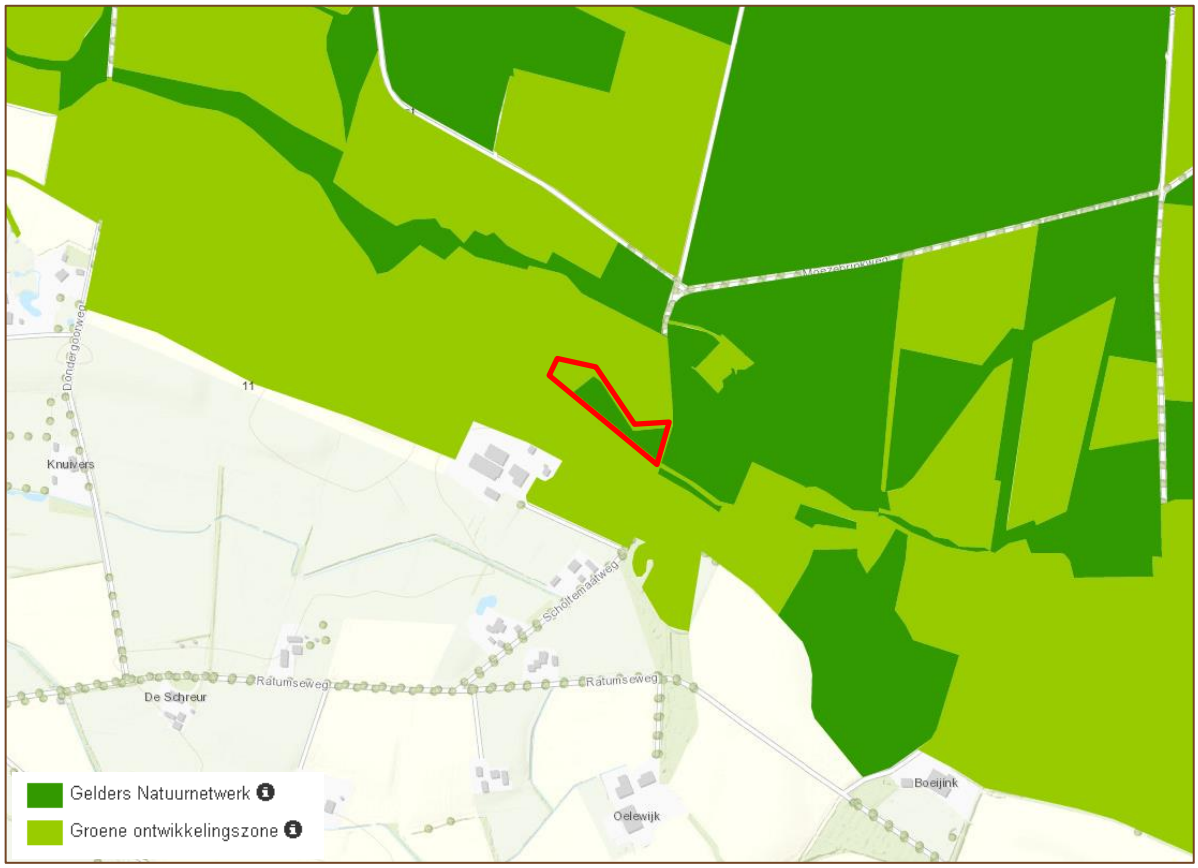

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, bron: Provincie Gelderland 2019.

3.3 Natura 2000

3.3.1 Conclusie

Er vinden geen ruimtelijke ingrepen plaats in of nabij een Natura 2000-gebied. Door de aard en de beperkte omvang van de activiteiten en door de afstand tussen het plangebied en het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ‘Rijntakken’ en overige Natura 2000-gebieden worden geen significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en ontwikkelingsopgaven verwacht door directe verstoringsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering.

Ook significante negatieve effecten door indirecte verstoringsfactoren als verontreiniging, verdroging, geluidsverstoring of lichtverstoring zijn op voorhand uit te sluiten, met uitzondering van stikstofdepositie. Een AERIUS[1]-berekening zal uitwijzen of er significante negatieve effecten zijn.

3.3.2 Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. De Wet natuurbescherming beschermt onder andere Natura 2000-gebieden. Voor activiteiten die significante, negatieve effecten hebben op de kernkwaliteiten van een Natura 2000-gebied is een vergunning nodig.

3.3.3 Plangebied

Er zijn plannen voor opnieuw bewoonbaar maken van een leegstaande boerderij. Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ‘Willinks Weust’ ligt op circa 1,7 kilometer afstand van het plangebied. Ook de Duitse Natura 2000-gebieden ‘Berkel’ (niet afgebeeld) en ‘Moore und Heiden des westlichen Münsterlandes’ (niet afgebeeld) liggen in de omgeving van het plangebied, vanaf circa 5,4 kilometer afstand. Overige Natura 2000-gebieden, waaronder ‘Wooldse veen’ (niet afgebeeld), ‘Bekendelle’ en ‘Korenburgerveen’ liggen op grotere afstand, namelijk circa 7 tot 10 kilometer van het plangebied. Er vinden geen ruimtelijke ingrepen plaats in of nabij een Natura 2000-gebied. Door de aard en de omvang van de activiteiten en door de afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied ‘Willinks Weust’ en overige Natura 2000-gebieden worden geen significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en ontwikkelingsopgaven verwacht door directe verstoringsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering.

[1] Het rekeninstrument berekent de stikstofdepositie als gevolg van projecten en plannen op Natura 2000-gebieden. Voor alle gebieden en sectoren AERIUS rekent voor alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en voor alle sectoren die stikstof uitstoten, waaronder landbouw, industrie en verkeer & vervoer.

Door de aard en omvang van de activiteiten, de relatief grote afstand en het ontbreken van een ecologische binding zijn ook significante negatieve effecten door indirecte verstoringsfactoren als verontreiniging, verdroging, geluidsverstoring of lichtverstoring op voorhand uit te sluiten, met uitzondering van stikstofdepositie. De geplande ruimtelijke ontwikkeling heeft mogelijk een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie. Een AERIUS-berekening zal moeten uitwijzen of er significante negatieve effecten zijn.

Stikstofdepositie
Stikstof is één van de grootste obstakels bij de realisatie van de Natura 2000-doelen. In veel Natura 2000-gebieden, waaronder ook 'Willinks Weust', is de overbelasting door stikstofdepositie een groot probleem voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Het gaat daarbij om de gevolgen van stikstofdepositie afkomstig uit de landbouw, het verkeer en de industrie op voor stikstof gevoelige habitats. Een aantal van de habitattypen in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden 'Willinks Weust' en 'Korenburgerveen' zijn zeer gevoelig voor depositie van stikstof (bron: https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000). Met het wegvallen van de PAS is er geen ontwikkelruimte meer voor activiteiten. Er moet cijfermatig onderbouwd worden dat de depositie in Natura 2000-gebieden gelijk blijft of afneemt.

Voor Duitse Natura 2000-gebieden geldt een ander toetsingskader. Voor Duitse Natura 2000-gebieden kan de Duitse methode gehanteerd worden voor de beoordeling van de gevolgen van de toename van stikstofdepositie. Volgens die methode worden effecten alleen in beschouwing genomen indien de depositie door het project meer dan 7,14 mol/ha/jaar is. Gezien de beperkte omvang van de geplande activiteiten wordt niet verwacht dat de stikstofdepositie boven dit getal uitkomt.

<u>Realisatiefase</u>
De tijdelijke toename van verkeer (tijdens de bouwfase) kan resulteren in extra emissie van stikstof op nabijgelegen gevoelige habitats. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen door stikstofdepositie zijn zonder AERIUS-berekening niet op voorhand uit te sluiten.

<u>Gebruiksfase</u>
Er is sprake van een permanente toename van stikstofdepositie door de ingebruikname van de boerderij. Mogelijk heeft dit effect op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Willinks Weust' en overige Natura 2000-gebieden in de omgeving. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen door stikstofdepositie zijn zonder AERIUS-berekening niet op voorhand uit te sluiten.

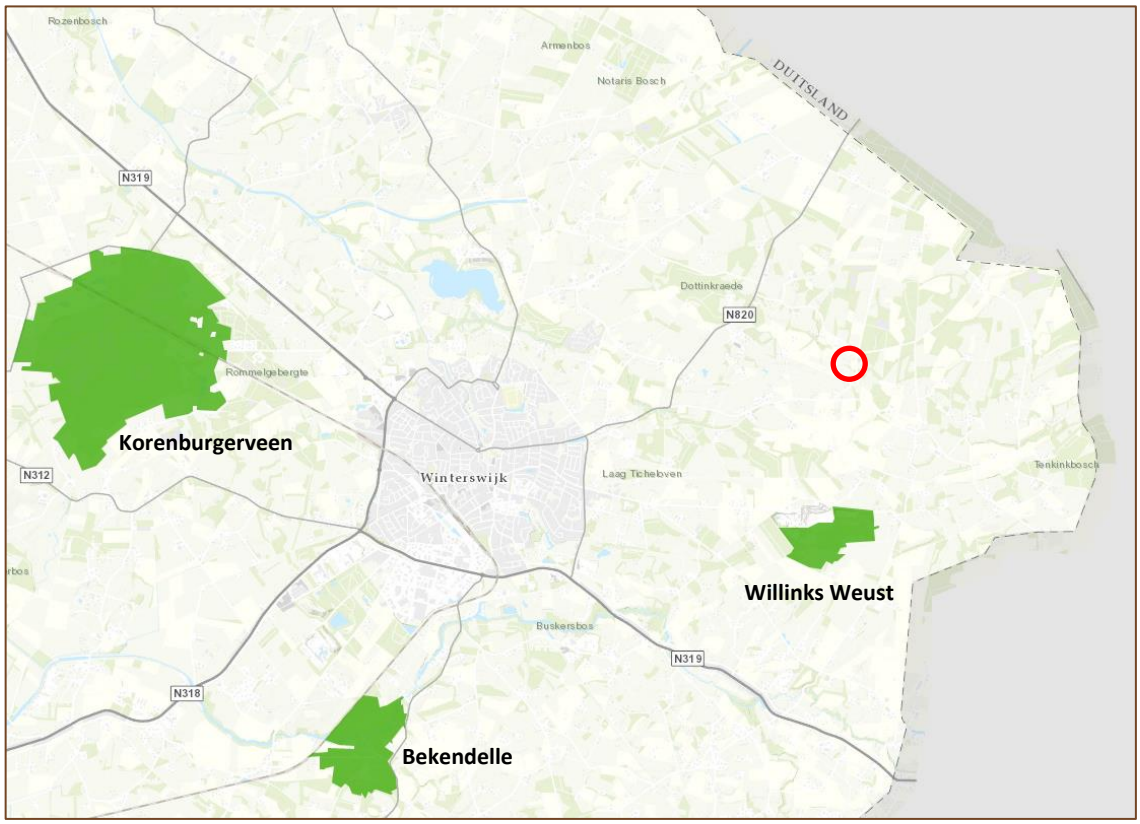

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de 2000-gebieden ‘Willinks Weust’, ‘Bekendelle’ en ‘Korenburgerveen’, bron: provincie Gelderland (2019).

4 Beschermde soorten plangebied

4.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via een literatuuronderzoek en een gericht veldonderzoek.

4.1.1 Literatuuronderzoek

Ter ondersteuning van het veldonderzoek werd de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Deze database geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren in Nederland. In de NDFF zijn uitsluitend gevalideerde gegevens opgeslagen. De NDFF is de meest complete databank voor de actuele verspreiding van Nederlandse flora en fauna met meer dan 100 miljoen waarnemingen. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen. In de NDFF is voor het onderzoeksgebied gezocht naar waarnemingen van beschermde soorten.

4.1.2 Veldonderzoek

Een onderzoeker van Staring Advies onderzocht het plangebied om een inschatting te maken van de beschermde soorten die aanwezig zijn en om beschermde flora en fauna waar te nemen (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Top	1	6-12-2019	10:15 uur	Bewolkt, regenachtig, 4°C, wind 4 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek.

4.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

4.2.1 Literatuuronderzoek

Flora
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied geen melding van het voorkomen van beschermde plantensoorten.

Broedvogels
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van diverse beschermde vogelsoorten. Een deel van de waarnemingen betreft overvliegende vogels zonder binding met het gebied. Een deel van de vogelsoorten kan wel een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied. De NDFF maakt melding van de boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, sperwer, steenuil en wespendief, waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen en nestlocaties jaarrond beschermd zijn.

Zoogdieren
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft de volgende soorten:

- Nationaal beschermde soorten: boommarter, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, eekhoorn, egel, grote bosmuis, haas, huisspitsmuis, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, steenmarter, veldmuis en waterspitsmuis[2].
- Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn): gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Amfibieën, reptielen en vissen
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van het voorkomen van de volgende beschermde amfibieën-, reptielen- en vissoorten.

- Nationaal beschermde soorten: bastaardkikker, beekprik, bruine kikker, gewone pad, hazelworm, kleine watersalamander en levendbarende hagedis[2].
- Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn): heikikker, kamsalamander en poelkikker.

[2] Deze soorten zijn, met uitzondering van de beekprik, boommarter, eekhoorn, grote bosmuis, hazelworm, kleine watersalamander, steenmarter en waterspitsmuis, in de provincie Gelderland vrijgesteld van de verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdelen a en b, bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Ongewervelde dieren
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van het voorkomen van de volgende beschermde ongewervelde diersoorten.

- Nationaal beschermde soorten: bosbeekjuffer, grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder.

4.2.2 Veldonderzoek

In deze paragraaf worden per soortgroep de resultaten van het veldonderzoek besproken.

Flora

Het plangebied betreft een leegstaande boerderij met oude schoppe op een erf en een achterliggend langwerpig bosperceel. De boerderij verkeert in een verwaarloosde staat en is voorzien van een pannendak zonder beschot of isolatie. Op of in deze boerderij is geen vegetatie aangetroffen. De tuin bestaat uit vermoedelijk gemaaid grasland. Behalve een paardenkastanje is er in de tuin geen opgaande vegetatie aanwezig. Rond de schoppe zijn wat algemene plantensoorten van ruderale en voedselrijke omstandigheden aanwezig, zoals deze ook grotendeels zijn terug te vinden in het achterliggende bosperceel. In het plangebied zijn onder anderen de volgende planten aangetroffen: braam sp., grote muur, look-zonder-look, ridderzuring, wilde kamperfoelie en zevenblad. In het bosperceel is onder anderen hulst, wilg sp. en zomereik aangetroffen.

De NDFF (zie paragraaf 4.2.1) maakt geen melding van het voorkomen van beschermde plantensoorten voor de omgeving van het plangebied. Beschermde plantensoorten worden in het plangebied ook niet verwacht, door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. De samenstelling van de aangetroffen flora en vegetatie en de daarvan afgeleide inschatting van de voedselrijkdom, bodemgesteldheid en het ontbreken van geschikte groeiplaatsen bevestigen dit.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn in en rond het plangebied de volgende vogelsoorten aangetroffen: boomklever, kerkuil, merel en roodborst. In de boerderij zijn voorts sporen gevonden van boerenzwaluw (nesten), houtduif (veren), kerkuil (veren en braakballen) en steenuil (overleden exemplaar). In de schoppe zijn meerdere nesten aangetroffen van onbekende vogelsoorten (zie foto 1). Het bosperceel heeft op enkele plaatsen een goed ontwikkelde ondergroei en biedt geschikte nestlocaties voor soorten als boomklever, grote bonte specht, merel, pimpelmees, roodborst, vink en winterkoning. De boerderij en schoppe bieden geschikte nestlocaties voor soorten als boerenzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil.

Foto 1. Vogelnest van mogelijk winterkoning in schoppe (foto: R. Top).

Jaarrond beschermde nesten
Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied een kerkuil en een (dode) steenuil aangetroffen, dit betreft vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De NDFF vermeldt voor de omgeving van het plangebied de boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, sperwer, steenuil en wespendief, waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd zijn (zie paragraaf 4.2.1). Tijdens het veldbezoek zijn in de boerderij de kerkuil en steenuil waargenomen. Andere soorten met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen, maar een deel van deze soorten (zoals gierzwaluw) kunnen in december niet meer worden aangetroffen omdat deze in de winter niet in Nederland verblijven. Verder werd het waarnemen van soorten bemoeilijkt door de gure en natte weersomstandigheden.

Boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendief
Tijdens het veldbezoek is geen van deze soorten waargenomen in het onderzoeksgebied. Ook zijn er geen sporen, zoals plukplaatsen, uitwerpselen, veren of prooiresten van deze soorten waargenomen. Uit de NDFF blijkt dat al deze soorten regelmatig verspreid in de regio worden waargenomen en ook verspreid in de regio broedlocaties hebben. Uit het plangebied zelf zijn geen broedlocaties bekend. In de paardenkastanje en het bosperceel in het plangebied zijn geen recent gebruikte nesten aangetroffen. Het betreft echter geen gericht onderzoek tijdens het broedseizoen van deze soorten. Door de begroeiing en weersomstandigheden waren eventueel aanwezige nesten/horsten ook niet volledig te inspecteren. De opgaande groenstructuren zijn in principe wel geschikt als nestlocatie voor deze soorten. Het kan dan ook niet geheel uitgesloten worden dat één of meerdere van deze soorten in het plangebied broedt.

Gierzwaluw
De oude boerderij zou geschikte nestelplaatsen kunnen bieden voor de gierzwaluw, maar worden niet verwacht omdat deze koloniebroeder rond Winterswijk uitsluitend in de bebouwde kom broedt. Broedlocaties in het buitengebied zijn zeldzaam in Nederland. Bovendien biedt de boerderij door de eenvoudige bouwwijze weinig geschikte nestplaatsen. Nesten van gierzwaluwen worden derhalve niet verwacht. Foeragerende exemplaren kunnen wel boven het plangebied vliegen, maar het plangebied maakt geen onderdeel uit van de functionele leefomgeving van de gierzwaluw.

Huismus
De oude boerderij is voorzien van een pannendak en andere kieren en gaten, die geschikt kunnen zijn voor de huismus als nestlocaties. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen, maar volgens de NDFF zijn er wel vastgestelde territoria van huismussen op een boerenerf op minder dan 400 meter afstand van het plangebied. De overige delen van het plangebied kunnen deel uitmaken van het functioneel leefgebied van de huismus, zoals de schoppe en de rand van het bosperceel als verblijfplaatsen en het erf als foerageergebied. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van de huismus.

Grote gele kwikstaart

Uit de omgeving van het plangebied zijn diverse waarnemingen van de grote gele kwikstaart bekend (bron: NDFF), tot op een afstand van minder dan 100 meter. Beken en andere waterlopen zijn de belangrijkste habitat voor de grote gele kwikstaart, waarbij als broedlocatie vrijwel altijd een sluis, watermolen, stuw of ander bouwwerk nabij het water wordt uitgekozen. De waarnemingen uit de directe omgeving van het plangebied concentreren zich langs de Ratumse Beek, waarvan de loop zich circa 100 meter ten noorden van het plangebied bevindt. In het plangebied ontbreken geschikte nestlocaties. Deze soort kan het plangebied incidenteel gebruiken als foerageergebied, maar door de aanwezigheid van voldoende alternatieve foerageermogelijkheden is het plangebied niet van essentieel belang als leefgebied voor de grote gele kwikstaart.

Kerkuil

In de boerderij is een kerkuil aangetroffen. De uil verbleef in de boerderij en vloog naar buiten toen deze tijdens het onderzoek in de boerderij verstoord werd. In de boerderij werd een groot aantal braakballen en ontlasting van de kerkuil aangetroffen, nabij de schouw (zie foto 2). Op basis van deze waarneming en sporen kan worden geconcludeerd dat de kerkuil in de boerderij een vaste verblijfplaats heeft in en rond de schouw.

Foto 2. Schijtsporen en braakballen van kerkuil in de boerderij (foto: R. Top).

Ooievaar

Volgens de NDFF zijn er enkele waarnemingen van ooievaars in de omgeving van het plangebied. Dit betreft vooral overvliegende en foeragerende exemplaren. Uit de omgeving van plangebied zijn geen broedlocaties van ooievaars bekend. In het plangebied zelf zijn de goed herkenbare ooievaarsnesten, die zich vaak op daken of speciale ooievaarspalen bevinden, niet aangetroffen. Incidenteel zouden ooievaars bij het plangebied kunnen foerageren, maar het plangebied maakt geen deel uit van het essentiële leefgebied van de ooievaar.

Roek
Volgens de NDFF zijn er enkele waarnemingen van roeken in de omgeving van het plangebied, vooral langs de Ratumseweg op een afstand van 400 meter en meer ten zuidwesten van het plangebied. Dit betreft waarschijnlijk groepen foeragerende roeken. In het plangebied zijn de goed herkenbare groepen nesten niet aangetroffen. Incidenteel zou een groep roeken bij het plangebied kunnen foerageren, maar het plangebied maakt geen deel uit van het essentiële leefgebied van de roek. In de gemeente Winterswijk ontbreekt de roek momenteel alsbroedvogel.

Steenuil
In een raamkozijn aan de voorzijde van de boerderij is een dode steenuil aangetroffen (zie foto 3). Mogelijk kon deze uil niet meer wegkomen nadat deze tussen het raam en een plank terecht was gekomen. In en tegen zowel de boerderij als de schoppe zijn geschikte nestellocaties aanwezig voor de steenuil. Het erf en de omliggende graslanden zijn geschikt als foerageergebied voor de steenuil, waarbij de op het erf aanwezige paaltjes en andere structuren geschikt zijn als uitkijkpunt. De NDFF bevestigt het voorkomen van de steenuil op diverse boerenerven in de nabije omgeving van het plangebied. Zeer waarschijnlijk maakt het plangebied (met name het erf) deel uit van het leefgebied van de steenuil en mogelijk vindt de steenuil ook broedlocaties op het erf in het plangebied.

Foto 3. Dode steenuil in een raamkozijn de boerderij (foto: R. Top).

Overige vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, worden niet in het plangebied verwacht door het ontbreken van geschikte nestgelegenheden.

Grondgebonden zoogdieren
Tijdens het veldbezoek zijn er, behalve een groot aantal braakballen van de kerkuil, geen (sporen van) beschermde zoogdieren aangetroffen in het plangebied. Het plangebied kan dienen als leefgebied voor grondgebonden zoogdieren zoals boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel, haas, konijn, ree, steenmarter, wezel en algemene (spits-)muizensoorten.

De aanwezigheid van een deel van deze soorten wordt bevestigd door de NDFF. Daarnaast vermeldt de NDFF de grote bosmuis en de waterspitsmuis voor de omgeving van het plangebied. Voor bovenstaande soorten geldt, met uitzondering van de boommarter, bunzing, das, eekhoorn, grote bosmuis, steenmarter, waterspitsmuis en wezel, in Gelderland vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het plangebied en de directe omgeving zijn ongeschikt als leefgebied voor overige strikt beschermde soorten. De NDFF bevestigt de afwezigheid van overige strikt beschermde grondgebonden zoogdieren voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Boommarter
Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de boommarter, zoals in het gebied Beerninkhoek op circa 300 meter van het plangebied (bron: NDFF). Overdag gebruiken boommarters verschillende type slaapplaatsen: boomholtes, roofvogelnesten, heksenbezems, (brede) takken en holen onder de grond van vos, das of konijn. De boomholtes die gebruikt worden zijn uitgehakt door zwarte of groene specht of door inrotting ontstaan. Soms zitten boommarters ook in huizen of schuren in of in de directe omgeving van bos. Tijdens het veldbezoek zijn op de zolder van de leegstaande boerderij sporen gevonden van marterachtigen in de vorm van nesten, uitwerpselen en prooiresten (veren). Dit duidt op het gebruik van het onderzoeksgebied als vaste rust- of verblijfplaats. Waarschijnlijk gaat het hier echter om sporen van een steenmarter, aangezien de boerderij weliswaar aan het einde van een langwerpig bosperceel staat, maar zich toch op enige afstand van het bosgebied bevindt. Verblijfplaatsen van de boommarter bevinden zich waarschijnlijk in grotere bospercelen, maar het is niet uit te sluiten dat er zich in het bosperceel binnen het plangebied ook verblijfplaatsen van boommarters bevinden, bijvoorbeeld in holten in bomen. Gebruik van het plangebied door een rondzwervend exemplaar wordt ook wel verwacht.

Das
Het plangebied is marginaal geschikt als leefgebied voor de strikt beschermde en verstoringsgevoelige das, met name het bosperceel en de randen daarvan. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen sporen als wissels, krabsporen, uitwerpselen, haren of graafsporen waargenomen in het plangebied. Ook zijn er geen dassenburchten in het plangebied en de directe omgeving aangetroffen. Uit het onderzoeksgebied zijn bovendien geen waarnemingen van vaste verblijfplaatsen (burchten), en slechts een enkele waarneming van de das op een afstand van circa 2 kilometer afstand bekend (bron: NDFF). Incidenteel gebruik door een enkel rondzwervend exemplaar is mogelijk, maar verblijfplaatsen of een essentieel leefgebied wordt niet verwacht in het plangebied.

Eekhoorn
Er zijn diverse waarnemingen van de strikt beschermde eekhoorn bekend uit de omgeving van het plangebied (bron: NDFF). Het bosperceel in het plangebied is geschikt als leefgebied voor de eekhoorn. Er zijn geen eekhoorns of gebruikssporen van eekhoorns waargenomen tijdens het veldbezoek. Ook zijn er geen eekhoornnesten in de bomen in het plangebied waargenomen. Het was echter niet mogelijk het gehele bosperceel te

inspecteren op eekhoornnesten tijdens het veldbezoek en het is niet uitgesloten dat er zich eekhoornnesten bevinden in dit deel van het plangebied, dat directe aansluiting heeft op bomenrijen en bosgebieden waar de eekhoorn volgens de NDFF is waargenomen.

Grote bosmuis
Er zijn verspreide waarnemingen van de strikt beschermde grote bosmuis bekend uit de omgeving van het plangebied (bron: NDFF). Dit betreft zowel waarnemingen van individuen als waarnemingen uit braakbalonderzoek. De grote bosmuis komt voor in allerlei soorten biotopen, mits er enige dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Verblijfplaatsen van de grote bosmuis worden voornamelijk in bossen, boomgaarden, akkerranden, beboste tuinen en hagen aangetroffen. Incidentele waarnemingen zijn ook, en dan voornamelijk in de winter, in kleine agrarische opstallen en tuinhuisjes vastgesteld. Hij heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei. Het bosperceel binnen het plangebied, en de randen daarvan, zijn deels geschikt als leefgebied voor de grote bosmuis en het voorkomen van deze soort kan hier niet worden uitgesloten.

Kleine marterachtigen
Van de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel zijn enkele verspreide waarnemingen bekend op een afstand van 1 kilometer of meer (bron: NDFF). De bunzing komt voor in allerlei verschillende landschapstypen, maar zijn voorkeur gaat uit naar een kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast komt hij ook voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten (bron: Zoogdiervereniging). De overige kleine marterachtigen hermelijn en wezel komen in vergelijkbare landschapstypen voor, maar zijn over het algemeen minder gebonden aan waterrijke gebieden. Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor kleine marterachtigen, doordat er sprake is van een halfopen landschap met allerlei verschillende structuren die dekking bieden. Geschikte verblijfplaatsen voor deze soorten zijn aanwezig in de vorm van takkenhopen, bosranden, greppels, stapels dakpannen en in de schoppe, waar allerlei goederen in opgeslagen worden. Ook de boerderij zelf kan verblijfplaatsen bieden aan kleine marterachtigen. Foerageergebieden en nestplaatsen van kleine marterachtigen zijn derhalve niet uit te sluiten in het plangebied.

Steenmarter
Uit de omgeving van het plangebied zijn verspreide waarnemingen van de steenmarter bekend (bron: NDFF). Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. In de oude boerderij zijn op meerdere plaatsen op de aanwezige zolders sporen van marters gevonden, die waarschijnlijk duiden op aanwezigheid van de steenmarter. Er is een aanzienlijk hoeveelheid uitwerpselen aangetroffen, waarvan een deel verse ontlasting betrof. Ook zijn er prooiresten in de vorm van duivenveren aangetroffen, en bevinden er zich zeker vijf nesten van marters op de

westelijke zolder (zie foto's 4 en 5). Gezien de grote hoeveelheid uitwerpselen en nesten is de boerderij in het plangebied mogelijk een essentiële verblijfplaats van de steenmarter. Het overige deel van het plangebied kan onderdeel vormen van het leefgebied van de steenmarter en hier kunnen zich nog andere verblijfplaatsen bevinden, bijvoorbeeld in de schoppe.

Foto's 4 en 5. Verse ontlasting en nest van vermoedelijk steenmarter (foto: R. Top).

Waterspitsmuis

Er zijn waarnemingen van de strikt beschermde waterspitsmuis bekend uit de omgeving van het onderzoeksgebied. Dit betreft voornamelijk waarnemingen uit braakbalonderzoek (bron: NDFF). De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water (beken, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt) met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Dit habitat ontbreekt in het onderzoeksgebied en verblijfplaatsen van de waterspitsmuis worden dan ook hier niet verwacht.

Vleermuizen

De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van het voorkomen van de volgende vleermuissoorten: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis (zie paragraaf 4.2.1). In zowel de buitenmuren als de binnenmuren van de boerderij zijn diverse scheuren en kieren aanwezig, waar gebouwbewonende vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger verblijfplaatsen kunnen vinden. Door de afwezigheid van spouwmuren en isolatie worden hier geen winterverblijfplaatsen verwacht, maar andere soorten verblijfplaatsen zoals zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen kunnen niet worden uitgesloten.

Foto’s 4 en 5. Scheuren en andere structuren bieden verblijfplaatsen voor vleermuizen (foto: R. Top).

In het bosperceel zijn bomen met holten aanwezig, welke geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten als de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis.

De groene structuren, met name de bosranden langs het plangebied, kunnen tevens dienen als foerageergebied voor soorten als gewone en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. De boerderij zelf kan door de grootoorvleermuis gebruikt worden als foerageergebied. In de boerderij zijn op enkele plaatsen afgebeten vlindervleugels aangetroffen, die kunnen duiden op een foerageerplaats van grootoorvleermuizen. Vliegroutes van vleermuizen worden in of langs het plangebied niet verwacht, aangezien en geen sprake is van doorgaande lijnvormige structuren. In de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere lijnvormige structuren zoals bosranden en bomenrijen aanwezig die geschikt zijn als vliegroutes.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. De NDFF meldt de bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, heikikker, kamsalamander, kleine watersalamander en poelkikker voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). In het plangebied zelf is geen open water aanwezig dus voortplantingsplaatsen voor amfibieën worden niet verwacht. In de omgeving van het plangebied zijn wel enkele beken en een aantal poelen aanwezig, welke geschikt zijn als voortplantingsbiotoop van diverse amfibieën, wat ook wordt bevestigd door de NDFF. Het bosperceel inclusief het gebied achter de schoppe, waar materialen liggen opgeslagen, is geschikt als landbiotoop voor een deel van de genoemde amfibieën. Voor de genoemde soorten, met uitzondering van

de heikikker, kamsalamander en poelkikker, geldt in provincie Gelderland vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Overige beschermde amfibieënsoorten worden hier niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied en het ontbreken van populaties in de omgeving van het plangebied.

Heikikker
Er zijn waarnemingen van de strikt beschermde heikikker bekend uit een aantal poelen op circa 800 meter ten noorden van het plangebied (bron: NDFF). Geschikt landhabitat voor de heikikker bestaat uit onder andere hoogwatervrije ruige oeverhoekjes (rivierengebied) of bos in de nabijheid van de voortplantingswateren. Heikikkers zijn zeer plaatstrouw in het landhabitat en verspreiden zich relatief weinig, waarbij wegen een beperkende factor vormen (bron: RAVON.nl). Het bosperceel in het plangebied is potentieel wel geschikt als landhabitat maar gezien de afstand tot het voortplantingsbiotoop wordt de soort hier niet verwacht. Incidenteel zou een zwervend exemplaar van de soort in of langs het plangebied kunnen worden aangetroffen. Van een essentieel leefgebied is geen sprake.

Kamsalamander
Er zijn waarnemingen van de strikt beschermde kamsalamander bekend uit een aantal poelen vanaf circa 700 meter ten noorden van het plangebied (bron: NDFF). Geschikt landhabitat voor de kamsalamander bestaat uit onder andere kleinschalige landschapselementen, zoals hagen, houtwallen, rijen knotbomen, en vochtige bosjes. De soort overwintert meestal op land, onder boomstammen, stenen, puin en in ondergrondse holen. Het landhabitat van kamsalamanders bevindt zich meestal op korte afstand (circa 100 meter) van het voortplantingswater, maar bij gebrek aan geschikt landhabitat worden ook wel afstanden tot 1000 meter afgelegd (bron: RAVON). Aan de oostzijde van de Scholtemaatweg liggen op korte afstand van het plangebied nog enkele poelen die geschikt kunnen zijn voor kamsalamander. Het bosperceel in het plangebied is potentieel geschikt als landhabitat. Derhalve kan het niet uitgesloten worden dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de kamsalamander.

Poelkikker
Er zijn waarnemingen van de strikt beschermde poelkikker bekend uit een aantal poelen op circa 800 meter ten noorden van het plangebied (bron: NDFF). Geschikt landhabitat voor de poelkikker bestaat uit onder andere hoogveen, heide, halfnatuurlijk grasland en laagveen (bron: RAVON). De afstand tussen het voortplantingswater en de overwinteringsplekken bedraagt doorgaans niet meer dan 200 meter (bron: Soortenstandaard Poelkikker, Ministerie van Economische Zaken). Het plangebied is slechts beperkt geschikt als landhabitat en gezien de afstand tot het voortplantingsbiotoop wordt de soort hier niet verwacht. Incidenteel zou een zwervend exemplaar van de soort in of langs het plangebied kunnen worden aangetroffen. Van een essentieel leefgebied is geen sprake.

Reptielen
Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde hazelworm en levendbarende hagedis (zie paragraaf 4.2.1). Het bosperceel inclusief het gebied achter de schoppe, waar materialen liggen opgeslagen, is geschikt als landbiotoop voor deze twee soorten. Voor deze reptielen geldt geen vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Overige beschermde reptielensoorten worden hier niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied en het ontbreken van populaties in de omgeving van het plangebied.

Hazelworm
Er zijn verspreid in de omgeving diverse waarnemingen van de strikt beschermde hazelworm bekend. De dichtstbijzijnde waarneming bevindt zich op een afstand van circa 100 meter ten oosten van het plangebied (bron: NDFF). De hazelworm komt voor op warme, beschutte, halfopen terreinen met vochthoudende bodem zoals bosranden, open plekken in bossen, ruige heidevelden, kalkgraslanden, vestingwerken, bermen van wegen en spoorwegen (bron: Soortenbank.nl). In het plangebied zijn dergelijke terreinen aanwezig, namelijk in en langs het bosperceel. Behalve natuurlijke plekken zijn er in dit deel van het plangebied ook door mensen ingebrachte materialen aanwezig zoals platen en dakpannen, die geschikte verblijfplaatsen voor de hazelworm kunnen creëren. Derhalve is het waarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van de hazelworm. Aangezien het plangebied slechts een klein deel vormt van het geschikte leefgebied en ook geen verbindingszone vormt tussen geïsoleerde gebieden, is het plangebied geen essentieel leefgebied voor deze soort.

Levendbarende hagedis
Er zijn verspreid in de omgeving veel waarnemingen van de strikt beschermde levendbarende hagedis. De dichtstbijzijnde waarneming bevindt zich op een afstand van circa 300 meter ten noordwesten van het plangebied (bron: NDFF). De levendbarende hagedis komt voor op heide en hoogveen, maar wordt ook veel aangetroffen langs allerlei lijnvormige structuren zoals infrastructuur, bosranden, houtwallen en boerderijerven (bron: RAVON.nl). In het plangebied zijn dergelijke terreinen aanwezig, namelijk in en langs het bosperceel en mogelijk ook in beperkte mate langs het erf. Behalve natuurlijke plekken zijn er in dit deel van het plangebied ook door mensen ingebrachte materialen aanwezig, zoals op de bodem liggende platen en dakpannen, die geschikte verblijfplaatsen voor de levendbarende hagedis kunnen vormen. Derhalve is het niet uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van de levendbarende hagedis. Aangezien het plangebied slechts een klein deel vormt van het geschikte leefgebied en ook geen verbindingszone vormt tussen geïsoleerde gebieden, is het plangebied geen essentieel leefgebied voor deze soort.

Vissen
Permanent open water ontbreekt in het plangebied, waardoor het voorkomen van (beschermde) vissen uitgesloten is. Er is aan de oostzijde (langs de Scholtemaatweg) wel een greppel aanwezig die tijdens het veldbezoek deels een klein laagje water bevatte.

Deze greppel is echter niet geschikt voor vissen omdat deze grotendeels droog stond en de verwachting is dat deze ook jaarlijks in de zomer droogvalt. Uit de omgeving van het plangebied zijn wel waarnemingen bekend van een beschermde vissoort, namelijk de beekprik (zie paragraaf 4.2.1). Deze soort komt voor in min of meer natuurlijke beken met een hoge waterkwaliteit (bron: RAVON). De soort is bekend uit de Ratumse beek, die op circa 100 meter ten noorden van het plangebied stroomt (bron: NDFF). Het plangebied grenst niet aan de Ratumse beek dus beekprikken kunnen er niet voorkomen.

Ongewervelde dieren
De NDFF maakt voor de omgeving van het plangebied melding van het voorkomen van diverse beschermde ongewervelde diersoorten, namelijk de bosbeekjuffer, grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder. Tijdens het veldbezoek is een exemplaar van de vlindersoort grote vos waargenomen in het plangebied.

Bosbeekjuffer
De Bosbeekjuffer is een soort van vrij meanderende, beschaduwde, koude beken met een hoge zuurstofverzadiging. In de omgeving van het onderzoeksgebied is een belangrijke populatie van deze libellensoort in de Ratumse Beek bekend (bron: NDFF). Door de afwezigheid van halfnatuurlijke beeklopen is het plangebied geen leefgebied voor deze soort. Incidenteel kan een rondzwervend exemplaar in het onderzoeksgebied aangetroffen worden.

Grote vos
De grote vos is een zeldzame en strikt beschermde dagvlinder die de laatste jaren weer in aantallen lijkt toe te nemen. In 2019 is in de Achterhoek voortplanting van de grote vos vastgesteld. Tijdens het veldbezoek is in het plangebied een grote vos waargenomen, namelijk achter één van de ramen aan de voorzijde van de boerderij. Onbekend is of deze vlinder nog in leven was, maar het is mogelijk dat de boerderij door deze vlindersoort gebruikt wordt als overwinteringsplaats. Waardplanten waarop de rupsen worden aangetroffen zijn iep, zoete kers, breedbladige wilgensoorten, ratelpopulier en peer. Deze bomen staan bij voorkeur op een open maar beschutte plaats in of bij bossen. Het is niet uitgesloten dat in het bosperceel in het plangebied bomen staan die aan deze vereisten voldoen en derhalve is het niet uit te sluiten dat de grote vos zich voortplant in het plangebied.

Grote weerschijnvlinder
De grote weerschijnvlinder is een strikt beschermde dagvlindersoort waarmee het eind 20^{e} eeuw slecht ging, maar die zich in de afgelopen jaren weer uitbreidt. De soort wordt verspreid in de omgeving van het plangebied waargenomen en er zijn enkele waarnemingen van volwassen vlinders bekend op een afstand van circa 100 meter van het plangebied (bron: NDFF). De waardplanten van deze vlinder zijn boswilg en grauwe wilg en geschikte bomen moeten op zonnige, beschutte plaatsen staan. De rupsen overwinteren op de waardboom. Een complete bomeninventarisatie is niet uitgevoerd maar tijdens het veldbezoek is wel vastgesteld dat er zich één of meerdere wilgen van

onbekende soort in het bosperceel bevinden. Het is niet uitgesloten dat er zich voor de grote weerschijnvlinder geschikte bomen bevinden in het bosperceel in het plangebied.

Iepenpage
De iepenpage is een strikt beschermde dagvlindersoort die verspreid over Nederland een beperkt aantal populaties heeft. De soort is moeilijk waar te nemen omdat het leefgebied van de iepenpage zich in en rond boomkronen bevindt, en de vlinder maar weinig beneden komt. Populaties bevinden zich uitsluitend bij één of meerdere iepen (bron: Vlinderstichting). In de omgeving van het plangebied zijn enkele locaties bekend waar populaties van de iepenpage voorkomen, waaronder een locatie op circa 700 meter ten oosten van het plangebied (bron: NDFF). Een complete bomeninventarisatie is niet uitgevoerd en het is derhalve niet bekend of er iepen groeien in het plangebied. Indien er één of meerdere iepen in het plangebied groeien, kan het plangebied deel uitmaken van het leefgebied van de iepenpage.

Kleine ijsvogelvlinder
De kleine ijsvogelvlinder is een strikt beschermde dagvlindersoort waarmee het eind 20e eeuw slecht ging, maar die zich in de afgelopen jaren weer uitbreidt. De soort wordt verspreid in de omgeving van het plangebied waargenomen en er zijn enkele waarnemingen van volwassen vlinders bekend op een afstand van circa 100 meter van het plangebied (bron: NDFF). De waardplanten van deze vlinder zijn kampoerfoeliesoorten. De vlinders vliegen op open plekken in loofbos en gemengd bos of langs bosranden. De rupsen overwinteren op de waardplant. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat er wilde kamperfoelie groeit in het bosperceel in het plangebied. Het is derhalve niet uit te sluiten dat het plangebied behoort tot het leefgebied van de kleine ijsvogelvlinder.

5 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden).
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren.
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10).
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11).
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd.

In dit hoofdstuk wordt vastgesteld of beschermde soorten flora en fauna aanwezig zijn of verwacht worden op de locatie. Vervolgens wordt bepaald of ze mogelijk nadelige effecten kunnen ondervinden van de geplande werkzaamheden. Deze effecten worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (zie bijlage 1 en 2). Wanneer de Wet natuurbescherming (mogelijk) wordt overtreden wordt geadviseerd over het uitvoeren van aanvullend onderzoek en/of het aanvragen van een ontheffing.

Flora

Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. Uit de NDFF zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend geworden uit het plangebied. Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van beschermde plantensoorten en/of het aanvragen van een ontheffing is dan ook niet noodzakelijk.

Broedvogels

Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Wet natuurbescherming (Vogelrichtlijn). Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het opzettelijk verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Daarom moet er buiten het broedseizoen gestart worden met de werkzaamheden. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn
Het plangebied is geschikt als nestlocatie voor de huismus, kerkuil en steenuil en mogelijk

ook voor roofvogelsoorten met boomnesten zoals boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendief, die bekend zijn uit de omgeving van het plangebied en waarvan de nesten en vaste verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn.

Boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendief
Het kan niet worden uitgesloten dat één of meerdere van deze soorten roofvogels een nest of vaste verblijfplaats heeft in het bosperceel. Indien de geplande werkzaamheden een verstorend effect hebben op deze nesten, mogen ze niet worden uitgevoerd. Werkzaamheden met een mogelijk verstorend effect zijn bijvoorbeeld het kappen of snoeien van bomen en het aanleggen van een pad of weg door of langs het bosperceel. Voorafgaand aan dergelijke werkzaamheden dient een aanvullend onderzoek plaats te vinden om vast te stellen of er nesten of vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Huismus en steenuil
In de te renoveren boerderij bevinden zich mogelijk nestlocaties van deze soorten met jaarrond beschermde nesten. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk. Om uit te sluiten, dan wel aan te tonen dat de huismus een jaarrond beschermde verblijfplaats heeft in het plangebied, dienen twee veldbezoeken uitgevoerd worden in de periode van 1 april tot en met 20 juni. Voor de steenuil zijn minimaal 3 avondronden in de periode van 1 februari tot en met 30 april noodzakelijk en daarnaast moet er overdag gezocht worden naar zaken die op de aanwezigheid van een territorium duiden, bijvoorbeeld (verse) sporen en nestplekken (bron: Kennisdocument Huismus en Kennisdocument Steenuil van BIJ12 (versie 1.0, juli 2017) en Soortinventarisatie-protocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, Netwerk Groene Bureaus).

Kerkuil
Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat er zich een vaste verblijfplaats van de kerkuil bevindt in het woongedeelte van de oude boerderij, namelijk in de schouw. Tijdens de geplande werkzaamheden is het onvermijdelijk dat deze verblijfplaats verloren gaat omdat de schouw in slechte staat verkeert en naar verwachting zal moeten worden gesloopt. Om negatieve effecten op de kerkuil zo veel mogelijk te beperken, is een aantal maatregelen nodig. Zo moet in ieder geval buiten het voortplantingsseizoen worden gewerkt, waarbij in acht moet worden genomen dat het voortplantingsseizoen van de kerkuil in goede muizenjaren kan voortduren tot ver in de herfst en zelfs tot in december. Voorts moeten er in de omgeving van de boerderij minimaal twee, maar bij voorkeur meer alternatieve verblijfplaatsen voor de kerkuil worden gerealiseerd, bijvoorbeeld kerkuilkasten of bestaande schuren die geschikt worden gemaakt door het aanbrengen van een opening. Een ecologisch werkprotocol is noodzakelijk om te voorkomen dat aanwezige kerkuilen onnodig worden benadeeld, verwond of gedood.

Het plangebied en directe omgeving behoren niet tot het essentieel leefgebied van overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soorten.

Grondgebonden zoogdieren

De NDFF vermeldt het voorkomen van de strikt beschermde boommarter, das, eekhoorn, grote bosmuis, steenmarter, waterspitsmuis en wezel voor de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn verse sporen van marterachtigen in de boerderij waargenomen. Het plangebied is mogelijk onderdeel van het leefgebied voor een aantal beschermde soorten als boommarter, eekhoorn, egel, grote bosmuis, haas, hermelijn, konijn, steenmarter of wezel. Voor deze soorten geldt, met uitzondering van de boommarter, eekhoorn, grote bosmuis, hermelijn, steenmarter en wezel., in de provincie Gelderland automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze overige soorten.

Eekhoorn
Het voorkomen van de beschermde eekhoorn is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen (boomnesten) aanwezig zijn. Het is niet uitgesloten dat er in het plangebied eekhoornnesten aanwezig zijn. Indien er bomen worden gesnoeid of gekapt is aanvullend onderzoek naar het voorkomen van eekhoornnesten in deze bomen noodzakelijk. Door buiten de voortplantingsperiode (december-februari en mei-juni) te werken en eventuele bomen met een verblijfplaats tijdens de werkzaamheden te ontzien worden de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van de eekhoorn niet aangetast en is aanvullend onderzoek voor de eekhoorn niet nodig. Indien bomen met een eekhoornnest niet kunnen worden ontzien, is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel
Deze kleine marterachtigen zijn strikt beschermd in de provincie Gelderland. Het voorkomen is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het plangebied voldoet aan de eisen voor het leefgebied van kleine marterachtigen zoals de bunzing, hermelijn en wezel. Er zijn enkele waarnemingen van deze soorten bekend uit de omgeving van het plangebied. Het is niet uitgesloten dat het plangebied behoort tot het leefgebied van deze soorten. Verblijfplaatsen van de bunzing, hermelijn en wezel zijn niet op voorhand uit te sluiten. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen in dat geval leiden tot aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats van deze soorten. Hiervoor zal een inventarisatie uitgevoerd moeten worden middels de richtlijnen zoals opgesteld in de ‘Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming’ (Zoogdiervereniging). Voor het vaststellen van deze soorten zijn verschillende inventarisatie-methoden mogelijk (zie tabel 2). Indien meerdere soorten (kunnen) worden verwacht is een combinatie van methoden wenselijk, bijvoorbeeld cameraval en sporenbuis. De apparatuur dient geplaatst te worden in de meest kansrijke landschapselementen, zoals bij takkenrillen. In actieve periode voor deze soorten (maart tot en met augustus) dient de cameraval minimaal zes weken achtereenvolgens in het gebied te worden geplaatst. De inzet van het aantal inventarisatie-materialen is afhankelijk van de grootte van het terrein.

	Bunzing	Hermelijn	Wezel
Cameraval	+	-	-
Marterbox	-	?	+
Sporenbuis	-	+	+
Nestkast	?	+	+

Tabel 2. Geschiktheid van inventarisatiemethoden voor de verschillende kleine marterachtigen (Bron: 'Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming Noord-Brabant', 2017).

Voor de te verwachten bunzing, hermelijn en wezel is dus gericht onderzoek met behulp van marterboxen, sporenbuizen en nestkasten noodzakelijk.

Boommarter en steenmarter
Het voorkomen van de beschermde boommarter en steenmarter is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiervan is sprake in het plangebied. De aangetroffen sporen (verse uitwerpselen, nesten en prooiresten) zijn waarschijnlijk van een steenmarter, maar het is niet uit te sluiten dat het gaat om een boommarter. Nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen aan welke soort de aangetroffen verblijfplaatsen toebehoren. Hiervoor is onderzoek noodzakelijk door middel van het plaatsen van cameravallen nabij de aangetroffen verblijfplaatsen.

Grote bosmuis
Volgens de geplande werkzaamheden zal er een voor auto's geschikt pad worden aangelegd door het bosperceel. Indien de grote bosmuis hier voorkomt, worden mogelijk verblijfplaatsen en leefgebied aangetast en ook kunnen individuen tijdens deze werkzaamheden worden gedood of verwond. Derhalve is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of de grote bosmuis daadwerkelijk een leefgebied heeft in dit bosperceel. Dit onderzoek bestaat uit het plaatsen van inloopvallen, waarmee muizen levend kunnen worden gevangen en na afloop weer kunnen worden uitgezet. Indien blijkt dat de grote bosmuis in het plangebied voorkomt, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk voor de aanleg van de toegangsweg door het bosperceel. Indien de toegangsweg niet door, maar op minimaal een meter langs het bosperceel wordt aangelegd, zijn nadelige effecten voor de grote bosmuis op voorhand uit te sluiten en is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Vleermuizen

Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. Zijn er gebouwen die gesloopt, verbouwd of gerenoveerd worden?

Ja →

2. Zijn de gebouwen potentieel geschikt als verblijfplaats?

Ja → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is noodzakelijk.

3. Zijn er bomen met potentieel geschikte holten die gekapt of gesnoeid worden?

Ja → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is noodzakelijk.

4. Worden er struiken, gewassen, bomen of andere elementen verwijderd of aangetast die deel uitmaken van een mogelijke route/verbinding of een essentieel foerageergebied?

Nee → Nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebieden is niet noodzakelijk.

Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk, aangezien er door de geplande werkzaamheden mogelijk verblijfplaatsen worden aangetast.

Amfibieën

De NDFF vermeldt het voorkomen van de strikt beschermde heikikker, kamsalamander en poelkikker voor de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën waargenomen. Het plangebied wordt niet of slechts zeer marginaal geschikt geacht van heikikker en poelkikker. Het plangebied is wel geschikt als leefgebied voor enkele beschermde soorten als bruine kikker, gewone pad, kamsalamander en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt, met uitzondering van de kamsalamander, in de provincie Gelderland automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze overige soorten.

Kamsalamander
De kamsalamander komt in de buurt van het plangebied voor en het bosperceel in het plangebied zou deel kunnen uitmaken van het leefgebied van deze soort. Volgens de plannen wordt er een toegangsweg aangelegd door het bosperceel. Deze plannen kunnen verblijfplaatsen en het leefgebied van deze soort aantasten en ook kunnen individuen tijdens deze werkzaamheden worden gedood of verwond. Derhalve is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of de kamsalamander daadwerkelijk een leefgebied heeft in dit bosperceel. Dit onderzoek bestaat uit één bezoek in de periode mei-oktober waarbij gezocht wordt naar verblijfplaatsen van de soort door middel het keren van materialen waaronder ze zich kunnen verschuilen en zoeken op andere daarvoor geschikte plaatsen. Indien blijkt dat de kamsalamander in het plangebied voorkomt, is het aanvragen

van een ontheffing noodzakelijk voor de aanleg van de toegangsweg door het bosperceel. Indien de toegangsweg niet door, maar op minimaal een meter langs het bosperceel wordt aangelegd, zijn nadelige effecten voor de kamsalamander op voorhand uit te sluiten en is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Reptielen

Het bosperceel in het plangebied is geschikt als leefgebied voor de hazelworm. De randen in het plangebied kunnen geschikt leefgebied vormen voor de levendbarende hagedis. Voor reptielensoorten in het algemeen is geen vrijstelling mogelijk in het kader van ruimtelijke ingrepen. Hieronder volgt per diersoort een verhandeling aangaande de maatregelen die eventueel nodig zijn, zoals aangepaste werkwijze, aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing.

Hazelworm

De hazelworm komt in de buurt van het plangebied voor en het bosperceel in het plangebied kan deel uitmaken van het leefgebied van deze soort. Volgens de plannen wordt er een toegangsweg aangelegd door het bosperceel en worden er parkeerplaatsen aangelegd tussen het bosperceel en het erf. Deze plannen kunnen verblijfplaatsen en het leefgebied van deze soort aantasten en ook kunnen individuen tijdens deze werkzaamheden worden gedood of verwond. Derhalve is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of de hazelworm daadwerkelijk een leefgebied heeft in dit bosperceel. Dit onderzoek bestaat uit vier bezoeken in de periode juni-september, waarbij gezocht wordt naar individuen onder hout en uitgelegde platen. De platen dienen minimaal een maand voor aanvang van dit onderzoek uitgelegd te worden. Indien blijkt dat de hazelworm in het plangebied voorkomt, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk voor de aanleg van de toegangsweg en parkeerplaatsen in het bosperceel. Indien de toegangsweg niet door, maar op minimaal een meter langs het bosperceel wordt aangelegd en de parkeerplaatsen niet in het bosperceel worden aangelegd maar op het deel van het erf dat nu grasland is, zijn nadelige effecten voor de hazelworm op voorhand uit te sluiten en is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis komt in de buurt van het plangebied voor en het plangebied kan deel uitmaken van het leefgebied van deze soort. Volgens de plannen wordt er een toegangsweg aangelegd door het bosperceel en worden er parkeerplaatsen aangelegd tussen het bosperceel en het erf. Deze plannen kunnen verblijfplaatsen en het leefgebied van deze soort aantasten en ook kunnen individuen tijdens deze werkzaamheden worden gedood of verwond. Derhalve is aanvullend onderzoek nodig om vast te stellen of de levendbarende hagedis daadwerkelijk een leefgebied heeft in het plangebied. Dit onderzoek bestaat uit drie bezoeken in de periode half april-september, waarbij gezocht wordt naar individuen onder hout en uitgelegde platen. De platen dienen minimaal een maand voor aanvang van dit onderzoek uitgelegd te worden. Indien blijkt dat de hazelworm in het plangebied voorkomt, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk voor de

aanleg van de toegangsweg door het bosperceel. Indien de toegangsweg niet door, maar op minimaal een meter langs het bosperceel wordt aangelegd en de parkeerplaatsen niet in het bosperceel worden aangelegd maar op het deel van het erf dat nu grasland is, zijn nadelige effecten voor de levendbarende hagedis op voorhand uit te sluiten en is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Het uitvoeren van aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor andere reptielensoorten.

Ongewervelde dieren

In de omgeving van het plangebied komen diverse beschermde ongewervelde dieren voor, die ook in het plangebied kunnen voorkomen. Behalve exemplaren die het gebied incidenteel kunnen aandoen, is voor een aantal soorten het plangebied mogelijk ook geschikt als voortplantingshabitat.

Grote vos

De grote vos plant zich voort op bomen als iep, zoete kers, breedbladige wilgensoorten, ratelpopulier en peer. Deze bomen kunnen ook in het plangebied voorkomen. Indien bomen, waarop rupsen van de grote vos leven, worden gesnoeid of gekapt dan is er sprake van een overtreding van de wet. Indien het kappen of snoeien plaatsvindt in de periode september-maart dan zijn er geen rupsen of poppen van de grote vos aanwezig in of bij de bomen en zijn er geen negatieve effecten te verwachten op deze soort. Indien kap of snoeien van bomen van bovengenoemde soorten plaatsvindt in de periode april-augustus, dan dient voorafgaand aan deze werkzaamheden een inspectie plaats te vinden van deze bomen, om vast te stellen of er rupsen van de grote vos aanwezig zijn. Rupsen van de grote vos kunnen in de periode mei-juli gevonden worden door te zoeken naar exemplaren in de bomen en het kenmerkende vraatpatroon. Indien de rupsen worden aangetroffen is een ontheffingsaanvraag ten aanzien van deze soort noodzakelijk, tenzij de snoei of kap plaatsvindt in de periode dat er geen rupsen zijn.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder plant zich voort op boswilg en grauwe wilg. Deze bomen kunnen ook in het plangebied voorkomen. Indien bomen, waarop rupsen van de grote weerschijnvlinder leven, worden gesnoeid of gekapt dan is er sprake van een overtreding van de wet. Eitjes en rupsen van de grote weerschijnvlinder kunnen het hele jaar voorkomen op deze bomen, het is dus niet mogelijk de soort te ontzien door de werkzaamheden in een bepaalde periode uit te voeren. Indien kap of snoeien van bomen van bovengenoemde soorten plaatsvindt dient daarom voorafgaand aan deze werkzaamheden een inspectie plaats te vinden van deze bomen, om vast te stellen of er rupsen van de grote weerschijnvlinder aanwezig zijn. Rupsen van de grote weerschijnvlinder kunnen het makkelijkst worden gevonden in de winter, wanneer er geen blad aan de bomen zit. Indien de rupsen worden aangetroffen op een boom die moet

worden gesnoeid of gekapt, is een ontheffingsaanvraag ten aanzien van deze soort noodzakelijk.

Iepenpage
De iepenpage plant zich voort op verschillende soorten iepen. Deze bomen kunnen ook in het plangebied voorkomen. Indien iepen, waarop iepenpages leven, worden gesnoeid of gekapt dan is er sprake van een overtreding van de wet. Vlinders, eitjes en rupsen van de iepenpage kunnen het hele jaar voorkomen op deze bomen, het is dus niet mogelijk de soort te ontzien door de werkzaamheden in een bepaalde periode uit te voeren. Indien kap of snoeien van iepen plaatsvindt dient daarom voorafgaand aan deze werkzaamheden een inspectie plaats te vinden van deze bomen, om vast te stellen of de soort aanwezig is. De soort kan het makkelijkst worden gevonden door de rupsen te zoeken in mei of door de volwassen vlinders te zoeken in de periode juni-augustus. Indien de iepenpage wordt aangetroffen op een boom die moet worden gesnoeid of gekapt, is een ontheffingsaanvraag ten aanzien van deze soort noodzakelijk.

Kleine ijsvogelvlinder
De kleine ijsvogelvlinder plant zich voort op kamperfoeliesoorten, bij voorkeur wilde kamperfoelie. In het plangebied is tijdens het veldbezoek wilde kamperfoelie aangetroffen in het bosperceel. Indien struiken, waarop rupsen van de kleine ijsvogelvlinder leven, worden aangetast of verwijderd dan is er sprake van een overtreding van de wet. Eitjes en rupsen van de kleine ijsvogelvlinder kunnen het hele jaar voorkomen op kamperfoelie, het is dus niet mogelijk de soort te ontzien door de werkzaamheden in een bepaalde periode uit te voeren. Indien verwijderen van kamperfoelie plaatsvindt dient derhalve voorafgaand aan deze werkzaamheden een inspectie plaats te vinden van deze struiken, om vast te stellen of er rupsen of eitjes van deze soort aanwezig zijn. Rupsen van de kleine ijsvogelvlinder kunnen worden gevonden door in de winter te zoeken op kamperfoeliestruiken. Indien de rupsen worden aangetroffen op een kamperfoeliestruik die moet worden verwijderd, is een ontheffingsaanvraag ten aanzien van deze soort noodzakelijk.

Algemene zorgplicht

Bij werkzaamheden in het plangebied is de wettelijk vastgelegde algemene zorgplicht van toepassing. Dit houdt in dat handelingen die nadelig kunnen zijn voor wilde dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nagelaten worden of dat maatregelen worden genomen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen. In dit kader moet rekening worden gehouden met het voorkomen van kleine zoogdieren en amfibieën op en in de bodem. Bij voorkeur wordt gewerkt in de actieve periode van deze dieren (maart tot en met oktober). Daarnaast moeten aangetroffen (niet mobiele) individuen als kikkers, padden en salamanders worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de directe omgeving.

6 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets kan de volgende conclusie worden getrokken:

Beschermde natuurgebieden
Gelders Natuurnetwerk (GNN)
Het plangebied ligt in het GNN. De kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen worden mogelijk aangetast. Er moet een verdere toetsing uitgevoerd worden.

Natura 2000
Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen en ontwikkelingsopgaven door directe verstoringsfactoren worden niet verwacht. Ook significante negatieve effecten door indirecte verstoringsfactoren zijn op voorhand uit te sluiten, met uitzondering van stikstofdepositie. Een AERIUS -berekening zal moeten uitwijzen of er significante negatieve effecten zijn.

Beschermde flora en fauna
Aanvullend onderzoek is ten aanzien van de te renoveren boerderij noodzakelijk voor huismus, kerkuil, kleine marterachtigen, boommarter, steenmarter en vleermuizen.

Aanvullend onderzoek is ten aanzien van het bosperceel noodzakelijk indien de toegangsweg en parkeerplaatsen in het bosperceel worden aangelegd, en wel voor de volgende soorten: boomvalk, bosuil, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendief, eekhoorn, grote bosmuis, kamsalamander, hazelworm en levendbarende hagedis. Voor de grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder is aanvullend onderzoek alleen noodzakelijk indien tijdens de werkzaamheden hun waardplanten worden aangetast of verwijderd.

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk voor de kerkuil.

Bij het uitvoeren van werkzaamheden moet rekening worden gehouden met broedvogels. Verstorende werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden uitgevoerd.

Bij het uitvoeren van werkzaamheden moet tevens rekening worden gehouden met kleine zoogdieren en amfibieën. Verstorende werkzaamheden moeten buiten de meest kwetsbare periode (november-maart) worden uitgevoerd.

Bijlagen

1 Impressie plangebied
2 Wettelijk kader
3 Beschermde plant- en diersoorten

Bijlage 1 Impressie plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden
Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten
Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)

2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)

3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar ‘soepeler’ regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op ‘opzettelijk’ handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,

b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of

c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.

4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling
Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;

b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en

c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling
Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragscodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Bijlage 3 Beschermde plant- en diersoorten

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn). Nog niet duidelijk is of er weer een lijst met jaarrond beschermde vogelnesten komt en/of dat de huidige lijst blijft gelden.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Niet-vogels)

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Verdrag/ Richtlijn
baardvleermuis	*Myotis mystacinus ssp. mystacinus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
bataafse stroommossel	*Unio crassus*	Weekdieren	HR IV
bechsteins vleermuis	*Myotis bechsteini*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
bever	*Castor fiber ssp. albicus*	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
boomkikker	*Hyla arborea ssp. arborea*	Amfibieën	Bern II, HR IV
bosvleermuis	*Nyctalus leisleri ssp. leisleri*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
brandts vleermuis	*Myotis brandti ssp. brandti*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
brede geelrandwaterroofkever	*Dytiscus latissimus*	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
donker pimpernelblauwtje	*Maculinea nausithous*	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
drijvende waterweegbree	*Luronium natans*	Zaadplanten	Bern I, HR IV
franjestaart	*Myotis nattereri*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
gaffellibel	*Ophiogomphus cecilia*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
geel schorpioenmos	*Hamatocaulis vernicosus*	Sporenplanten-bladmossen	Bern I
geelbuikvuurpad	*Bombina variegata ssp. variegata*	Amfibieën	Bern II, HR IV
gestreepte waterroofkever	*Graphoderus bilineatus*	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
gevlekte witsnuitlibel	*Leucorrhinia pectoralis*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV

gewone dwergvleermuis	*Pipistrellus pipistrellus*	Zoogdieren-vleermuizen	HR IV
gewone grootoorvleermuis	*Plecotus auritus ssp. auritus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
gladde slang	*Coronella austriaca ssp. austriaca*	Reptielen	Bern II, HR IV
grijze grootoorvleermuis	*Plecotus austriacus ssp. austriacus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
groene glazenmaker	*Aeshna viridis*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
groenknolorchis	*Liparis loeselii*	Zaadplanten	Bern I, HR IV
grote hoefijzerneus	*Rhinolophus ferrumequinum ssp. ferrumequinum*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
grote vuurvlinder	*Lycaena dispar ssp. batava*	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
hamster	*Cricetus cricetus ssp. canescens*	Zoogdieren-landzoogdieren	Bern II, HR IV
hazelmuis	*Muscardinus avellanarius*	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
heikikker	*Rana arvalis ssp. arvalis*	Amfibieën	Bern II, HR IV
houting	*Coregonus oxyrinchus*	Vissen	HR IV
ingekorven vleermuis	*Myotis emarginatus ssp. emarginatus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
kamsalamander	*Triturus cristatus*	Amfibieën	Bern II, HR IV
kleine dwergvleermuis	*Pipistrellus pygmaeus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
kleine vlotvaren	*Salvinia natans*	Sporenplanten-varens	Bern I
knoflookpad	*Pelobates fuscus ssp. fuscus*	Amfibieën	Bern II, HR IV
kruipend moerasscherm	*Apium repens*	Zaadplanten	Bern I, HR IV
laatvlieger	*Eptesicus serotinus ssp. serotinus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
liggende raket	*Sisymbrium supinum*	Zaadplanten	Bern I
meervleermuis	*Myotis dasycneme*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
mercuurwaterjuffer	*Coenagrion mercuriale ssp. mercuriale*	Insecten-libellen	Bern II
muurhagedis	*Podarcis muralis ssp. brongniardii*	Reptielen	Bern II, HR IV

noordse winterjuffer	*Sympecma annulata ssp. braueri*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
noordse woelmuis	*Microtus oeconomus ssp. arenicola*	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
otter	*Lutra lutra ssp. lutra*	Zoogdieren-landzoogdieren	Bern II, HR IV
pimpernelblauwtje	*Maculinea teleius*	Insecten-dagvlinders	Bern II, HR IV
platte schijfhoren	*Anisus vorticulus*	Weekdieren	HR IV
poelkikker	*Rana lessonae*	Amfibieën	HR IV
rivierrombout	*Gomphus flavipes ssp. flavipes*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
rosse vleermuis	*Nyctalus noctula ssp. noctula*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
rugstreeppad	*Bufo calamita*	Amfibieën	Bern II, HR IV
ruige dwergvleermuis	*Pipistrellus nathusii*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
sierlijke witsnuitlibel	*Leucorrhinia caudalis*	Insecten-libellen	Bern II, HR IV
steur	*Acipenser sturio*	Vissen	Bern II, HR IV
teunisbloempijlstaart	*Proserpinus proserpina*	Insecten-nachtvlinders	Bern II, HR IV
tonghaarmuts	*Orthotrichum rogeri*	Sporenplanten-bladmossen	Bern I
tweekleurige vleermuis	*Vespertilio murinus ssp. murinus*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
vale vleermuis	*Myotis myotis ssp. myotis*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
vermiljoenkever	*Cucujus cinnaberinus*	Insecten-kevers	Bern II, HR IV
vroedmeesterpad	*Alytes obstetricans ssp. obstetricans*	Amfibieën	Bern II, HR IV
watervleermuis	*Myotis daubentoni ssp. daubentoni*	Zoogdieren-vleermuizen	Bern II, HR IV
wilde kat	*Felis silvestris ssp. silvestris*	Zoogdieren-landzoogdieren	HR IV
zandhagedis	*Lacerta agilis ssp. agilis*	Reptielen	Bern II, HR IV

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Vogels)

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Verdrag/ Richtlijn
appelvink	*Coccothraustes coccothraustes ssp. coccothraustes*	Vogels	Bern II
baardman	*Panurus biarmicus ssp. biarmicus*	Vogels	Bern II
bergeend	*Tadorna tadorna*	Vogels	Bern II
bijeneter	*Merops apiaster*	Vogels	Bern II
blauwborst	*Luscinia svecica ssp. cyanecula*	Vogels	Bern II
blauwe kiekendief	*Circus cyaneus ssp. cyaneus*	Vogels	Bern II
boerenzwaluw	*Hirundo rustica ssp. rustica*	Vogels	Bern II
bontbekplevier	*Charadrius hiaticula ssp. hiaticula*	Vogels	Bern II
bonte vliegenvanger	*Ficedula hypoleuca ssp. hypoleuca*	Vogels	Bern II
boomklever	*Sitta europaea ssp. caesia*	Vogels	Bern II
boomkruiper	*Certhia brachydactyla ssp. megarhyncha*	Vogels	Bern II
boompieper	*Anthus trivialis ssp. trivialis*	Vogels	Bern II
boomvalk	*Falco subbuteo ssp. subbuteo*	Vogels	Bern II
bosrietzanger	*Acrocephalus palustris*	Vogels	Bern II
bosruiter	*Tringa glareola*	Vogels	Bern II
bosuil	*Strix aluco ssp. aluco*	Vogels	Bern II
braamsluiper	*Sylvia curruca ssp. curruca*	Vogels	Bern II
brandgans	*Branta leucopsis*	Vogels	Bern II
bruine kiekendief	*Circus aeruginosus ssp. aeruginosus*	Vogels	Bern II
buizerd	*Buteo buteo ssp. buteo*	Vogels	Bern II
casarca	*Tadorna ferruginea*	Vogels	Bern II
cetti's zanger	*Cettia cetti ssp. cetti*	Vogels	Bern II
draaihals	*Jynx torquilla ssp. torquilla*	Vogels	Bern II
duinpieper	*Anthus campestris ssp. campestris*	Vogels	Bern II
dwergmeeuw	*Larus minutus*	Vogels	Bern II
dwergstern	*Sterna albifrons ssp. albifrons*	Vogels	Bern II
engelse kwikstaart	*Motacilla flava ssp. flavissima*	Vogels	Bern II

europese kanarie	*Serinus serinus*	Vogels	Bern II
fitis	*Phylloscopus trochilus ssp. trochilus*	Vogels	Bern II
flamingo	*Phoenicopterus ruber ssp. roseus*	Vogels	Bern II
fluiter	*Phylloscopus sibilatrix*	Vogels	Bern II
geelgors	*Emberiza citrinella ssp. citrinella*	Vogels	Bern II
gekraagde roodstaart	*Phoenicurus phoenicurus ssp. phoenicurus*	Vogels	Bern II
gele kwikstaart	*Motacilla flava ssp. flava*	Vogels	Bern II
geoorde fuut	*Podiceps nigricollis*	Vogels	Bern II
glanskop	*Parus palustris ssp. palustris*	Vogels	Bern II
goudhaan	*Regulus regulus ssp. regulus*	Vogels	Bern II
grasmus	*Sylvia communis ssp. communis*	Vogels	Bern II
graspieper	*Anthus pratensis ssp. pratensis*	Vogels	Bern II
graszanger	*Cisticola juncidis ssp. cisticola*	Vogels	Bern II
grauwe kiekendief	*Circus pygargus*	Vogels	Bern II
grauwe klauwier	*Lanius collurio ssp. collurio*	Vogels	Bern II
grauwe vliegenvanger	*Muscicapa striata ssp. striata*	Vogels	Bern II
groene specht	*Picus viridis ssp. viridis*	Vogels	Bern II
groenling	*Carduelis chloris ssp. chloris*	Vogels	Bern II
grote barmsijs	*Carduelis flammea ssp. flammea*	Vogels	Bern II
grote bonte specht	*Dendrocopos major ssp. pinetorum*	Vogels	Bern II
grote gele kwikstaart	*Motacilla cinerea ssp. cinerea*	Vogels	Bern II
grote karekiet	*Acrocephalus arundinaceus ssp. arundinaceus*	Vogels	Bern II
grote stern	*Sterna sandvicensis ssp. sandvicensis*	Vogels	Bern II
grote zilverreiger	*Casmerodius albus ssp. albus*	Vogels	Bern II
havik	*Accipiter gentilis ssp. gentilis*	Vogels	Bern II
heggenmus	*Prunella modularis ssp. modularis*	Vogels	Bern II
huiszwaluw	*Delichon urbica ssp. urbica*	Vogels	Bern II
ijsvogel	*Alcedo atthis ssp. ispida*	Vogels	Bern II
kerkuil	*Tyto alba ssp. guttata*	Vogels	Bern II

klapekster	*Lanius excubitor ssp. excubitor*	Vogels	Bern II
klein waterhoen	*Porzana parva*	Vogels	Bern II
kleine barmsijs	*Carduelis flammea ssp. cabaret*	Vogels	Bern II
kleine bonte specht	*Dendrocopos minor ssp. hortorum*	Vogels	Bern II
kleine karekiet	*Acrocephalus scirpaceus ssp. scirpaceus*	Vogels	Bern II
kleine plevier	*Charadrius dubius ssp. curonicus*	Vogels	Bern II
kleine zilverreiger	*Egretta garzetta ssp. garzetta*	Vogels	Bern II
kleinst waterhoen	*Porzana pusilla ssp. intermedia*	Vogels	Bern II
kluut	*Recurvirostra avosetta*	Vogels	Bern II
kneu	*Carduelis cannabina ssp. cannabina*	Vogels	Bern II
koolmees	*Parus major ssp. major*	Vogels	Bern II
kortsnavelboomkruiper	*Certhia familiaris ssp. macrodactyla*	Vogels	Bern II
kraanvogel	*Grus grus ssp. grus*	Vogels	Bern II
kruisbek	*Loxia curvirostra ssp. curvirostra*	Vogels	Bern II
kuifmees	*Parus cristatus ssp. mitratus*	Vogels	Bern II
kwak	*Nycticorax nycticorax ssp. nycticorax*	Vogels	Bern II
kwartelkoning	*Crex crex*	Vogels	Bern II
lepelaar	*Platalea leucorodia ssp. leucorodia*	Vogels	Bern II
matkop	*Parus montanus ssp. rhenanus*	Vogels	Bern II
middelste bonte specht	*Dendrocopos medius ssp. medius*	Vogels	Bern II
nachtegaal	*Luscinia megarhynchos ssp. megarhynchos*	Vogels	Bern II
nachtzwaluw	*Caprimulgus europaeus ssp. europaeus*	Vogels	Bern II
nonnetje	*Mergus albellus*	Vogels	Bern II
noordse stern	*Sterna paradisaea*	Vogels	Bern II
oehoe	*Bubo bubo ssp. bubo*	Vogels	Bern II
oeverloper	*Tringa hypoleucos*	Vogels	Bern II
oeverzwaluw	*Riparia riparia ssp. riparia*	Vogels	Bern II
ooievaar	*Ciconia ciconia ssp. ciconia*	Vogels	Bern II

paapje	*Saxicola rubetra*	Vogels	Bern II
pimpelmees	*Parus caeruleus ssp. caeruleus*	Vogels	Bern II
porseleinhoen	*Porzana porzana*	Vogels	Bern II
purperreiger	*Ardea purpurea ssp. purpurea*	Vogels	Bern II
putter	*Carduelis carduelis ssp. carduelis*	Vogels	Bern II
ransuil	*Asio otus ssp. otus*	Vogels	Bern II
rietgors	*Emberiza schoeniclus ssp. schoeniclus*	Vogels	Bern II
rietzanger	*Acrocephalus schoenobaenus*	Vogels	Bern II
rode wouw	*Milvus milvus ssp. milvus*	Vogels	Bern II
roerdomp	*Botaurus stellaris ssp. stellaris*	Vogels	Bern II
roodborst	*Erithacus rubecula ssp. rubecula*	Vogels	Bern II
roodborsttapuit	*Saxicola torquata ssp. hibernans*	Vogels	Bern II
roodhalsfuut	*Podiceps grisegena ssp. grisegena*	Vogels	Bern II
roodmus	*Carpodacus erythrinus ssp. erythrinus*	Vogels	Bern II
ruigpootuil	*Aegolius funereus ssp. funereus*	Vogels	Bern II
sijs	*Carduelis spinus*	Vogels	Bern II
slechtvalk	*Falco peregrinus ssp. peregrinus*	Vogels	Bern II
snor	*Locustella luscinioides ssp. luscinioides*	Vogels	Bern II
sperwer	*Accipiter nisus ssp. nisus*	Vogels	Bern II
spotvogel	*Hippolais icterina*	Vogels	Bern II
sprinkhaanzanger	*Locustella naevia ssp. naevia*	Vogels	Bern II
steenuil	*Athene noctua ssp. vidalii*	Vogels	Bern II
steltkluut	*Himantopus himantopus*	Vogels	Bern II
strandleeuwerik	*Eremophila alpestris ssp. flava*	Vogels	Bern II
strandplevier	*Charadrius alexandrinus ssp. alexandrinus*	Vogels	Bern II
taigaboomkruiper	*Certhia familiaris ssp. familiaris*	Vogels	Bern II

tapuit	*Oenanthe oenanthe ssp. oenanthe*	Vogels	Bern II
tjiftjaf	*Phylloscopus collybita ssp. collybita*	Vogels	Bern II
torenvalk	*Falco tinnunculus ssp. tinnunculus*	Vogels	Bern II
tuinfluiter	*Sylvia borin ssp. borin*	Vogels	Bern II
velduil	*Asio flammeus ssp. flammeus*	Vogels	Bern II
visarend	*Pandion haliaetus ssp. haliaetus*	Vogels	Bern II
visdief	*Sterna hirundo ssp. hirundo*	Vogels	Bern II
vuurgoudhaan	*Regulus ignicapillus ssp. ignicapillus*	Vogels	Bern II
wespendief	*Pernis apivorus*	Vogels	Bern II
wielewaal	*Oriolus oriolus ssp. oriolus*	Vogels	Bern II
winterkoning	*Troglodytes troglodytes ssp. troglodytes*	Vogels	Bern II
witgat	*Tringa ochropus*	Vogels	Bern II
witoogeend	*Aythya nyroca*	Vogels	Bon I
witte kwikstaart	*Motacilla alba ssp. alba*	Vogels	Bern II
woudaap	*Ixobrychus minutus ssp. minutus*	Vogels	Bern II
zeearend	*Haliaeetus albicilla*	Vogels	Bern II, Bon I
zwarte mees	*Parus ater ssp. ater*	Vogels	Bern II
zwarte roodstaart	*Phoenicurus ochruros ssp. gibraltariensis*	Vogels	Bern II
zwarte specht	*Dryocopus martius ssp. martius*	Vogels	Bern II
zwarte stern	*Chlidonias niger ssp. niger*	Vogels	Bern II
zwartkop	*Sylvia atricapilla ssp. atricapilla*	Vogels	Bern II
zwartkopmeeuw	Larus melanocephalus	Vogels	Bern II

Beschermingsregime andere soorten

Naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep
blaasvaren	*Cystopteris fragilis*	Sporenplanten-varens
groensteel	*Asplenium viride*	Sporenplanten-varens
schubvaren	*Ceterach officinarum*	Sporenplanten-varens
akkerboterbloem	*Ranunculus arvensis*	Zaadplanten
akkerdoornzaad	*Torilis arvensis*	Zaadplanten
akkerogentroost	*Odontites vernus subsp. vernus*	Zaadplanten
beklierde ogentroost	*Euphrasia rostkoviana*	Zaadplanten
berggamander	*Teucrium montanum*	Zaadplanten
bergnachtorchis	*Platanthera montana*	Zaadplanten
blauw guichelheil	*Anagallis arvensis subsp. foemina*	Zaadplanten
bokkenorchis	*Himantoglossum hircinum*	Zaadplanten
bosboterbloem	*Ranunculus polyanthemos subsp. nemorosus*	Zaadplanten
bosdravik	*Bromopsis ramosa subsp. benekenii*	Zaadplanten
brave hendrik	*Chenopodium bonus-henricus*	Zaadplanten
brede wolfsmelk	*Euphorbia platyphyllos*	Zaadplanten
breed wollegras	*Eriophorum latifolium*	Zaadplanten
bruinrode wespenorchis	*Epipactis atrorubens*	Zaadplanten
dennenorchis	*Goodyera repens*	Zaadplanten
dreps	*Bromus secalinus*	Zaadplanten
echte gamander	*Teucrium chamaedrys subsp. germanicum*	Zaadplanten
franjegentiaan	*Gentianella ciliata*	Zaadplanten
geelgroene wespenorchis	*Epipactis muelleri*	Zaadplanten
geplooide vrouwenmantel	*Alchemilla subcrenata*	Zaadplanten
getande veldsla	*Valerianella dentata*	Zaadplanten
gevlekt zonneroosje	*Tuberaria guttata*	Zaadplanten
glad biggenkruid	*Hypochaeris glabra*	Zaadplanten
gladde zegge	*Carex laevigata*	Zaadplanten

groene nachtorchis	*Coeloglossum viride*	Zaadplanten
groot spiegelklokje	*Legousia speculum-veneris*	Zaadplanten
grote bosaardbei	*Fragaria moschata*	Zaadplanten
grote leeuwenklauw	*Aphanes arvensis*	Zaadplanten
honingorchis	*Herminium monorchis*	Zaadplanten
kalkboterbloem	*Ranunculus polyanthemos subsp. polyanthemoides*	Zaadplanten
kalketrip	*Centaurea calcitrapa*	Zaadplanten
karthuizeranjer	*Dianthus carthusianorum*	Zaadplanten
karwijselie	*Selinum carvifolia*	Zaadplanten
kleine ereprijs	*Veronica verna*	Zaadplanten
kleine schorseneer	*Scorzonera humilis*	Zaadplanten
kleine wolfsmelk	*Euphorbia exigua*	Zaadplanten
kluwenklokje	*Campanula glomerata*	Zaadplanten
knollathyrus	*Lathyrus linifolius*	Zaadplanten
knolspirea	*Filipendula vulgaris*	Zaadplanten
korensla	*Arnoseris minima*	Zaadplanten
kranskarwij	*Carum verticillatum*	Zaadplanten
kruiptijm	*Thymus praecox*	Zaadplanten
lange zonnedauw	*Drosera longifolia*	Zaadplanten
liggende ereprijs	*Veronica prostrata*	Zaadplanten
moerasgamander	*Teucrium scordium*	Zaadplanten
muurbloem	*Erysimum cheiri*	Zaadplanten
naakte lathyrus	*Lathyrus aphaca*	Zaadplanten
naaldenkervel	*Scandix pecten-veneris*	Zaadplanten
pijlscheefkelk	*Arabis hirsuta subsp. sagittata*	Zaadplanten
roggelelie	*Lilium bulbiferum subsp. croceum*	Zaadplanten
rood peperboompje	*Daphne mezereum*	Zaadplanten
rozenkransje	*Antennaria dioica*	Zaadplanten
ruw parelzaad	*Lithospermum arvense*	Zaadplanten
scherpkruid	*Asperugo procumbens*	Zaadplanten
schubzegge	*Carex lepidocarpa*	Zaadplanten
smalle raai	*Galeopsis angustifolia*	Zaadplanten
spits havikskruid	*Hieracium lactucella*	Zaadplanten
steenbraam	*Rubus saxatilis*	Zaadplanten
stijve wolfsmelk	*Euphorbia stricta*	Zaadplanten
stofzaad	*Monotropa hypopitys*	Zaadplanten
tengere distel	*Carduus tenuiflorus*	Zaadplanten
tengere veldmuur	*Minuartia hybrida*	Zaadplanten
trosgamander	*Teucrium botrys*	Zaadplanten
veenbloembies	*Scheuchzeria palustris*	Zaadplanten

vliegenorchis	*Ophrys insectifera*	Zaadplanten
vroege ereprijs	*Veronica praecox*	Zaadplanten
wilde averuit	*Artemisia campestris subsp. campestris*	Zaadplanten
wilde ridderspoor	*Consolida regalis*	Zaadplanten
wilde weit	*Melampyrum arvense*	Zaadplanten
wolfskers	*Atropa bella-donna*	Zaadplanten
zandwolfsmelk	*Euphorbia seguieriana*	Zaadplanten
zinkviooltje	*Viola lutea subsp. calaminaria*	Zaadplanten
zweedse kornoelje	*Cornus suecica*	Zaadplanten
vliegend hert	*Lucanus cervus*	Insecten-kevers
beekkrombout	*Gomphus vulgatissimus*	Insecten-libellen
bosbeekjuffer	*Calopteryx virgo*	Insecten-libellen
donkere waterjuffer	*Coenagrion armatum*	Insecten-libellen
gevlekte glanslibel	*Somatochlora flavomaculata*	Insecten-libellen
gewone bronlibel	*Cordulegaster boltonii*	Insecten-libellen
hoogveenglanslibel	*Somatochlora arctica*	Insecten-libellen
kempense heidelibel	*Sympetrum depressiusculum*	Insecten-libellen
speerwaterjuffer	*Coenagrion hastulatum*	Insecten-libellen
aardbeivlinder	*Pyrgus malvae*	Insecten-dagvlinders
bosparelmoervlinder	*Melitaea athalia*	Insecten-dagvlinders
bruin dikkopje	*Erynnis tages*	Insecten-dagvlinders
bruine eikenpage	*Satyrium ilicis*	Insecten-dagvlinders
duinparelmoervlinder	*Argynnis niobe*	Insecten-dagvlinders
gentiaanblauwtje	*Maculinea alcon*	Insecten-dagvlinders
grote parelmoervlinder	*Argynnis aglaja*	Insecten-dagvlinders
grote vos	*Nymphalis polychloros*	Insecten-dagvlinders
grote weerschijnvlinder	*Apatura iris)*	Insecten-dagvlinders
iepenpage	*Satyrium w-album*	Insecten-dagvlinders
kleine heivlinder	*Hipparchia statilinus*	Insecten-dagvlinders

kleine ijsvogelvlinder	*Limenitis camilla*	Insecten-dagvlinders
kommavlinder	*Hesperia comma*	Insecten-dagvlinders
sleedoornpage	*Thecla betulae*	Insecten-dagvlinders
spiegeldikkopje	*Heteropterus morpheus*	Insecten-dagvlinders
veenbesblauwtje	*Plebejus optilete*	Insecten-dagvlinders
veenbesparelmoervlinder	*Boloria aquilonaris*	Insecten-dagvlinders
veenhooibeestje	*Coenonympha tullia*	Insecten-dagvlinders
veldparelmoervlinder	*Melitaea cinxia*	Insecten-dagvlinders
zilveren maan	*Boloria selene*	Insecten-dagvlinders
europese rivierkreeft	*Astacus astacus*	Kreeftachtigen
beekdonderpad	*Cottus rhenanus*	Vissen
beekprik	*Lampetra planeri*	Vissen
elrits	*Phoxinus phoxinus*	Vissen
gestippelde alver	*Alburnoides bipunctatus*	Vissen
grote modderkruiper	*Misgurnus fossilis*	Vissen
kwabaal	*Lota lota*	Vissen
alpenwatersalamander	*Mesotriton alpestris*	Amfibieën
bruine kikker	*Rana temporaria*	Amfibieën
gewone pad	*Bufo bufo*	Amfibieën
kleine watersalamander	*Lissotriton vulgaris*	Amfibieën
meerkikker	*Rana ridibunda*	Amfibieën
middelste groene kikker/bastaard kikker	*Pelophylax kl. esculentus*	Amfibieën
vinpootsalamander	*Lissotriton helveticus*	Amfibieën
vuursalamander	*Salamandra salamandra*	Amfibieën
adder	*Vipera berus ssp. berus*	Reptielen
hazelworm	*Anguis fragilis*	Reptielen
levendbarende hagedis	*Zootoca vivipara*	Reptielen
ringslang	*Natrix natrix*	Reptielen
aardmuis	*Microtus agrestis*	Zoogdieren-landzoogdieren
boommarter	*Martes martes*	Zoogdieren-landzoogdieren
bosmuis	*Apodemus sylvaticus*	Zoogdieren-landzoogdieren

bunzing	*Mustela putorius*	Zoogdieren-landzoogdieren
damhert	*Dama dama*	Zoogdieren-landzoogdieren
das	*Meles meles*	Zoogdieren-landzoogdieren
dwergmuis	*Micromys minutus*	Zoogdieren-landzoogdieren
dwergspitsmuis	*Sorex minutus*	Zoogdieren-landzoogdieren
edelhert	*Cervus elaphus*	Zoogdieren-landzoogdieren
eekhoorn	*Sciurus vulgaris*	Zoogdieren-landzoogdieren
egel	*Erinaceus europeus*	Zoogdieren-landzoogdieren
eikelmuis	*Eliomys quercinus*	Zoogdieren-landzoogdieren
gewone bosspitsmuis	*Sorex araneus*	Zoogdieren-landzoogdieren
grote bosmuis	*Apodemus flavicollis*	Zoogdieren-landzoogdieren
haas	*Lepus europeus*	Zoogdieren-landzoogdieren
hermelijn	*Mustela erminea*	Zoogdieren-landzoogdieren
huisspitsmuis	*Crocidura russula*	Zoogdieren-landzoogdieren
konijn	*Oryctolagus cuniculus*	Zoogdieren-landzoogdieren
molmuis	*Arvicola scherman*	Zoogdieren-landzoogdieren
ondergrondse woelmuis	*Pitymys subterraneus*	Zoogdieren-landzoogdieren
ree	*Capreolus capreolus*	Zoogdieren-landzoogdieren
rosse woelmuis	*Clethrionomys glareolus*	Zoogdieren-landzoogdieren
steenmarter	*Martes foina*	Zoogdieren-landzoogdieren
tweekleurige bosspitsmuis	*Sorex coronatus*	Zoogdieren-landzoogdieren
veldmuis	*Microtus arvalis*	Zoogdieren-landzoogdieren

veldspitsmuis	*Crocidura leucodon*	Zoogdieren-landzoogdieren
vos	*Vulpes vulpes*	Zoogdieren-landzoogdieren
waterspitsmuis	*Neomys fodiens*	Zoogdieren-landzoogdieren
wezel	*Mustela nivalis*	Zoogdieren-landzoogdieren
wild zwijn	*Sus scrofa*	Zoogdieren-landzoogdieren
woelrat	*Arvicola terrestris*	Zoogdieren-landzoogdieren
gewone zeehond	*Phoca vitulina*	Zoogdieren-zeezoogdieren
grijze zeehond	Halichoerus grypus	Zoogdieren-zeezoogdieren

Vrijgestelde soorten provincie Gelderland

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam
Zoogdieren	
Aardmuis	*Microtus agrestis*
Bosmuis	*Apodemus sylvaticus*
Dwergmuis	*Micromys minutus*
Dwergspitsmuis	*Sorex minutus*
Egel	*Erinaceus europaeus*
Gewone bosspitsmuis	*Sorex araneus*
Haas	*Lepus europeus*
Huisspitsmuis	*Crocidura russula*
Konijn	*Oryctolagus cuniculus*
Ondergrondse woelmuis	*Pitymys subterraneus*
Ree	*Capreolus capreolus*
Rosse woelmuis	*Clethrionomys glareolus*
Tweekleurige bosspitsmuis	*Sorex coronatus*
Veldmuis	*Microtus arvalis*
Vos	*Vulpes vulpes*
Woelrat	*Arvicola terrestris*
Amfibieën en reptielen	
Bruine kikker	*Rana temporaria*
Gewone pad	*Bufo bufo*
Kleine watersalamander	*Triturus vulgaris*
Meerkikker	*Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)*
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	*Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)*

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl

Bijlage 5 Aanvullend natuuronderzoek

STARING ADVIES

Adviesbureau
voor natuur
en landschap

Aanvullend natuuronderzoek

Scholtemaatweg 7-9, Winterswijk Ratum

In opdracht van dhr. van Eerden

Colofon

Aanvullend natuuronderzoek Scholtemaatweg 7-9, Winterswijk Ratum

Opdrachtgever	Dhr. van Eerden
Contactpersoon	Dhr. van Eerden
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	2494
Projectnummer	4564
Auteur	Ing. S. van Kasteel en Ing. R. Top
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Publicatiedatum	30 november 2022
Foto voorblad	Plangebied (foto: D.J. Stronks)

Copyright
Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Aansprakelijkheid
Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Netwerk Groene Bureaus
Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon 1

Samenvatting 3

1 Inleiding en doel 4

1.1 Inleiding 4

1.2 Doel 4

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden 5

2.1 Gegevens plangebied 5

2.2 Beschrijving van het plangebied 5

2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied 5

2.4 Geplande werkzaamheden 5

3 Methodiek aanvullend onderzoek 7

3.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten 7

3.2 Kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter 8

3.3 Gebouwbewonende vleermuizen 10

4 Resultaten aanvullend onderzoek 12

4.1 Huismus 12

4.2 Kerkuil 12

4.3 Steenuil 12

4.4 Kleine marterachtigen, boommarter en steenmarter 13

4.5 Vleermuizen 13

4.6 Overige soorten 16

5 Wet natuurbescherming 17

5.1 Huismus 17

5.2 Kerkuil 17

5.3 Steenuil 18

5.4 Marterachtigen 18

5.5 Vleermuizen 19

5.6 Overige soorten 20

6 Conclusie 21

Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek 23

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming 24

Samenvatting

Uit het soortgericht onderzoek blijkt dat de geplande werkzaamheden, betreffende de renovatie van de oude boerderij en de schoppe aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum, geen negatieve effecten heeft op verblijfplaatsen van beschermde soorten flora en fauna. Het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen is niet noodzakelijk voor beschermde soorten.

Tijdens een eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets is vastgesteld dat er geen negatieve effecten op beschermde soorten van overige soortgroepen verwacht worden, indien er voldoende rekening gehouden wordt met broedvogels. Verstorende werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of ruim voor aanvang van het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) gestart worden en/of er dient te worden voorkomen dat broedvogels zich lokaal vestigen. Bezette nesten mogen, ongeacht de tijd van het jaar, niet worden verstoord.

Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van de plannen om de bestaande boerderij en schoppe te renoveren. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor beschermde plant- en diersoorten. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de heer van Eerden.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer oplegt. Er zijn plannen om een leegstaande boerderij en bijbehorende oude schoppe te renoveren en opnieuw in gebruik te nemen aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum. Staring Advies heeft daarom eerder een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd (SA-rapport 2075) en is tot de conclusie gekomen dat aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van de jaarrond beschermde huismus, kerkuil, steenuil, gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen en boom-/steenmarter noodzakelijk is. De heer Van Eerden is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies opdracht gegeven voor dit aanvullende onderzoek.

1.2 Doel

Ruimtelijke plannen kunnen conflicterend zijn met de Wet natuurbescherming, wanneer er sprake is van negatieve effecten op beschermde soorten. Het doel van het natuuronderzoek is om te inventariseren of er door de geplande ruimtelijke ontwikkeling sprake is van aantasting van vaste verblijfplaatsen van de jaarrond beschermde huismus, kerkuil, steenuil, gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen en boom-/steenmarter. Voor overige beschermde soorten is tijdens de quickscan natuurtoets aangetoond dat negatieve effecten op deze soorten op voorhand uit te sluiten zijn, indien er geen werkzaamheden worden gedaan in het naastgelegen bosperceel en er met het broedseizoen en de overwinteringsperiode van amfibieën rekening gehouden wordt.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Scholtemaatweg 7-9
Plaats: Winterswijk Ratum
Gemeente: Winterswijk
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een perceel met een boerderij, schoppe (schuur) en oprijlaan, gelegen in het buitengebied van het Winterswijkse buurtschap Ratum (zie figuur 1). Het plangebied betreft een lijnvormig bosperceel welke is ontstaan uit een overgroeide oprijlaan, een zeer oude houten schoppe en een zeer oude leegstaande boerderij. Rond de boerderij en schoppe is voornamelijk grasland aanwezig. Tussen de schoppe en de Scholtemaatweg is een overgroeide oprijlaan aanwezig, welke nu bestaat uit een verwilderd bosperceel. Er is geen verharding aanwezig in het plangebied. Langs het bosperceel zijn enkele greppels aanwezig (zie figuur 2). Direct ten noorden van het erf ligt een sloot die vaak watervoerend is.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit de Scholtemaatweg met bermen en agrarisch grasland (zie figuur 2).

2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Om het eventuele verstorend effect van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied (externe werking) in te kunnen schatten is een groter gebied onderzocht dan het plangebied zelf. Het onderzoeksgebied, met daarbinnen het plangebied, wordt bepaald door verharding, agrarische percelen met bebouwing, openbare groenstroken, hobbyweiden en agrarisch grasland (zie figuur 2).

2.4 Geplande werkzaamheden

Er zijn plannen om de leegstaande boerderij te renoveren zodat deze weer geschikt wordt voor bewoning. Hiertoe moet er tevens een oprit van de Scholtemaatweg naar de boerderij worden gerealiseerd, alsmede parkeerruimte nabij de boerderij. De schoppe zal weer als schuur in gebruik genomen worden.

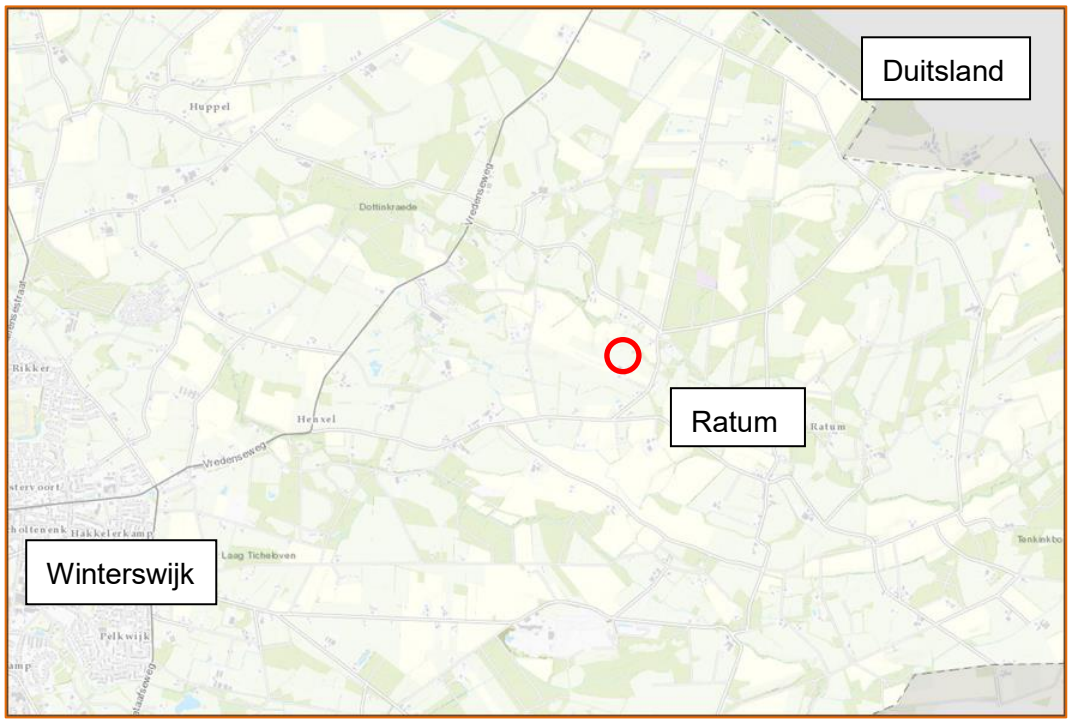

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood), bron: Provincie Gelderland (2022).

Figuur 2. Luchtfoto van het onderzoeksgebied (blauw) met daarbinnen het plangebied (rood), bron: Provincie Gelderland (2022).

3 Methodiek aanvullend onderzoek

Op basis van de landelijk erkende protocollen voor gericht natuuronderzoek is de onderzoeksintensiteit bepaald. Voor het onderzoek naar de jaarrond beschermde vogels zijn de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus en de kennisdocumenten Huismus, Kerkuil en Steenuil van BIJ12 richtinggevend. Voor het vleermuisonderzoek is het Vleermuisprotocol, opgesteld door de Zoogdiervereniging VZZ, in samenwerking met het Netwerk Groene Bureaus en de Gegevensautoriteit Natuur, richtinggevend. De aanwezigheid van kleine en grote marterachtigen zijn onderzocht volgens de richtlijnen uit het document “Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb) Hoofdstuk 3 soorten” van de provincie Gelderland.

3.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten

3.1.1 Huismus

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort kan het beste tijdens de ochtend geïnventariseerd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Zo worden de nestlocaties vastgesteld. Tevens is in beeld gebracht of er (essentiële) elementen van de functionele leefomgeving zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Deze elementen zijn vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Conform de richtlijnen van de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus zijn hiervoor 2 ochtendbezoeken, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, uitgevoerd in de periode 1 april t/m 20 juni (zie tabel 1). Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door huismussen. Hiernaast is bij alle bezoeken voor de overige soortgroepen ook gekeken naar de aanwezigheid van huismus.

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
1	Nestlocaties en leefgebied	21-04-2022	10:00 uur	12:00 uur	Licht bewolkt, droog, 16°C, wind 1 Bft
2	Nestlocaties en leefgebied	12-05-2022	11:30 uur	14:00 uur	Deels bewolkt, droog, 18°C, wind 1-2 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek huismus.

3.1.2 Kerkuil

Conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Kerkuil van BIJ12 (versie 1.0, juli 2017) zijn drie gerichte veldbezoeken verspreid in de periode van begin februari tot en met half

oktober uitgevoerd. De inventarisatie is tijdens goede weersomstandigheden uitgevoerd. De beste momenten om te inventariseren zijn ’s avonds en ’s nachts. Dit veldonderzoek is gecombineerd met het onderzoek naar de steenuil en vleermuizen (zie tabel 2 en 3). Daarnaast is aanvullend ook overdag gezocht naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of schijtsporen in/bij de boerderij. Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door de kerkuil.

3.1.3 Steenuil

De steenuil is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. De soort is erg trouw aan de broedlocatie. Deze soort kan het beste in de avonduren geïnventariseerd worden. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van het afspelen van geluid, om territoriale steenuilen uit te lokken. Zo zijn de nestlocaties vastgesteld. Er is ook gekeken of het plangebied en de directe omgeving dienst kunnen doen als functionele leefomgeving van een nest en/of een rustplaats. Conform de richtlijnen van het Kennisdocument Steenuil (versie 1.0 juli 2017) van BIJ12 zijn hiervoor 3 avondbezoeken uitgevoerd in de periode van 15 februari tot 15 april (zie tabel 2). Daarnaast is in het plangebied overdag éénmalig gericht gezocht naar verse sporen als braakballen, prooiresten, uitwerpselen, etc. die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken. Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door de steenuil.

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Weersomstandigheden
Territoriaal gedrag (roepende mannetjes) / nestlocaties [Steen- en kerkuil]				
Avond				
1	Nestlocaties en leefgebied	30-03-2022	20:30 uur	Bewolkt, droog, 6°C, wind 1 Bft
2	Nestlocaties en leefgebied	14-04-2022	21:30 uur	Bewolkt, droog, 13°C, wind 1 Bft
3	Nestlocaties en leefgebied	30-04-2022	22:00 uur	Onbewolkt, droog, 17°C, wind 1 Bft
Nestlocaties en functioneel leefgebied [Steen- en kerkuil]				
Overdag				
4	Nestlocaties en leefgebied	21-04-2022	10:00 uur	Bewolkt, droog, 12°C, wind 1 Bft

Tabel 2. Veldonderzoek steenuil.

3.2 Kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter

3.2.1 Kleine marterachtigen

Kleine marterachtigen zijn door hun verborgen leefwijze en lage dichtheden lastig op te sporen. Door de aanwezigheid van een braamstruweel, stapels stenen en hout,

ruigtehoekjes met brandnetel en een schoppe vol opgeslagen materialen is een vaste rust- en verblijfplaats van kleine marterachtigen als bunzing, wezel en eventueel hermelijn niet uit te sluiten in het plangebied. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen leiden tot aantasting van (de functionaliteit van) een vaste rust- en verblijfplaats. Om de aan- of afwezigheid van kleine marterachtigen aan te tonen is een inventarisatie uitgevoerd conform de richtlijnen zoals opgesteld in het document 'Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming Hfdst 3 soorten' (provincie Gelderland, juni 2021). De relevante tekst uit dit document luidt:

"Om kleine marterachtigen in geschikt leefgebied te mogen uitsluiten is nader onderzoek nodig. Vanwege de trefkans van de verschillende soorten is een combinatie van 2 methoden nodig (cameraval en sporenbuis of cameraval en marterbox). Het onderzoek wordt bij voorkeur verricht in de periode waarop de dieren het meest actief zijn, te weten van maart tot en met augustus, daarvoor wordt de apparatuur minimaal zes weken in het gebied geplaatst en gecontroleerd. Buiten deze periode dient dit minimaal 12 weken te zijn."

De minimale inzet per inventarisatiemethode is afhankelijk van de aanwezige elementen die in het plangebied aanwezig zijn en de locatie(s) waar men werkzaamheden (zoals kappen, graven, bouwen, etc.) gaat uitvoeren.

Het aantal in te zetten inventarisatiemiddelen is bepaald aan de hand van het aantal aanwezige (potentiele) verblijfplaatsen en de eventueel aanwezige verbindingszones en foerageergebieden en de impact die het voorgenomen plan of project hierop heeft. De inventarisatiemiddelen zijn gedurende de looptijd van het onderzoek ingezet in de aanwezige structuren die mogelijk gebruikt worden door kleine marterachtigen, zoals in de schoppe en in de schuur van de oude boerderij.

Om de aanwezigheid in het plangebied vast te stellen is gebruik gemaakt van volgende methode:

- 2x wildcamera (type 'struikrover') op strategische locaties (in de schoppe en op de zolder van de boerderij) en voor zowel bunzing als hermelijn en wezel
- 1x losse wildcamera op de zolder in de boerderij voor boom- en steenmarter

De camera's zijn op 21 april 2022 in het gebied geplaatst, op 12 mei 2022 gecontroleerd en op 10 juni 2022 opgehaald. De fotobeelden van de cameravallen zijn op de computer geanalyseerd en de aangetroffen soorten zijn op naam gebracht.

3.2.2 Steenmarter en boommarter

Het plangebied is door de aanwezigheid van een oude boerderij met zolders en een oude schoppe welke vol staat met opgeslagen goederen geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de steenmarter en boommarter. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen leiden tot aantasting van (de functionaliteit van) een vaste rust- en verblijfplaats. Om vast te stellen of er sprake is van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter

en/of boommarter is onderzoek tijdens de voortplantingsperiode (maart t/m september) noodzakelijk. Hierbij worden cameravallen ingezet. Onderzoek naar de steenmarter is gecombineerd met het veldonderzoek naar kleine marterachtigen.

3.3 Gebouwbewonende vleermuizen

De boerderij is door de aanwezigheid van een vrij toegankelijk pannendak, windveren en gaten en kieren in de buiten- en binnenmuren/-wanden geschikt als verblijfplaats voor enkele gebouwbewonende vleermuissoorten, namelijk de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het vleermuisprotocol adviseert bij het vermoeden op vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen de volgende onderzoeksinspanning:

- Bij het vermoeden op verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger) dient gericht vleermuisonderzoek uitgevoerd te worden middels 3 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 april – 1 augustus, waarvan minimaal twee bezoeken tussen 15 mei en 15 juli, en 2 avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober.

Het plangebied is door het grotendeels ontbreken van opgaande begroeiing zeer overzichtelijk, waardoor de onderzoeken steeds met één of twee personen konden worden uitgevoerd. Door de onderzoeksintensiteit is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door vleermuizen (zie tabel 3).

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
Zomer- en kraamverblijfplaatsen gebouwbewonende soorten					
Foerageergebied gewone grootoorvleermuis (kraamperiode)					
Avond – nacht					
1	zomer- en kraamverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	10-06-2022	21:50 uur	00:00 uur	Onbewolkt, droog, 19-16°C, wind 1-2 Bft
2	zomer- en kraamverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	01-07-2022	21:45 uur	00:00 uur	Licht bewolkt, droog, 18-16°C, wind 1-2 Bft
Nacht – ochtend					
3	zomerverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	13-05-2022	02:45 uur	05:45 uur	Onbewolkt, droog, 11-9°C, wind 1-2 Bft
Paarverblijfplaatsen gebouwbewonende soorten					
Foerageergebied gewone grootoorvleermuis					
1	paarverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	16-08-2022	21:55 uur	00:00 uur	Onbewolkt, droog, 24-19°C, wind 1-2 Bft
2	Paarverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	12-09-2022	20:55 uur	22:55 uur	Half bewolkt, droog, 20-16°C, wind 1-2 Bft

Tabel 3. Veldonderzoek vleermuizen.

4 Resultaten aanvullend onderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek besproken (zie bijlage 1).

4.1 Huismus

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen gehoord of gezien binnen de grenzen van het plangebied. Tijdens het bezoek van 12 mei 2022 is in de dakconstructie van de oude boerderij wel een bezet nest van de spreeuw vastgesteld. Waargenomen is dat een volwassen spreeuw meerdere malen onder de dakpannen kroop, gevolgd door gepiep van de vermoedelijke jonge spreeuwen in het nest. Dit nest bevindt zich aan de zuidwestzijde van de boerderij, op de plaats waar een verspringing in de dakhoogte de overgang van het woongedeelte naar de deel markeert.

Conclusie
Er bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus in het plangebied. Het plangebied maakt tevens geen deel uit van het functioneel leefgebied van deze soort.

4.2 Kerkuil

Tijdens de avondbezoeken voor de steenuil en de diverse veldbezoeken voor vleermuizen zijn geen waarnemingen van roepende kerkuilen vastgesteld.

Op verschillende momenten tijdens de veldbezoeken zijn de gebouwen geïnspecteerd op sporen die de aanwezigheid van een verblijfplaats aannemelijk maken. Er zijn tijdens deze veldbezoeken geen verse sporen van de kerkuil als braakballen of schijtsporen aangetroffen. In de boerderij zijn, ter hoogte van de haard, wel oude braakballen en schijtsporen aangetroffen die afkomstig zijn van een kerkuil. Deze kerkuil is ook ter plaatse aangetroffen tijdens het veldbezoek ten behoeve van de quickscan natuurtoets op 6 december 2019. Tijdens de veldbezoeken in 2022 zijn echter geen aanwijzingen gevonden dat er nog een kerkuil een verblijfplaats heeft in het plangebied. Kennelijk heeft de eerder aangetroffen kerkuil de verblijfplaats verlaten of is deze kerkuil overleden.

Conclusie
Er bevindt zich geen vaste rust- en verblijfplaats (nestlocatie) van de kerkuil in het plangebied.

4.3 Steenuil

Tijdens het avondbezoek van 30 april is één territoriaal roepende steenuil gehoord. Deze riep vanaf het erf van een naastgelegen boerderij circa 100 meter ten zuidwesten van het plangebied. Bij de overige avondbezoeken zijn in het plangebied geen roepende steenuilen meer gehoord. Ook tijdens de avond- en ochtendronden van het vleermuisonderzoek zijn geen steenuilen gehoord. Tijdens de avondronde op 14 april zijn in de directe nabijheid van het plangebied wel een man en vrouw bosuil gehoord.

Conclusie
Vaste verblijfplaatsen van de steenuil zijn binnen het plangebied uitgesloten. Er bevindt zich waarschijnlijk wel een vaste rust- en verblijfplaats (nestlocatie) van de steenuil bij de boerderij op circa 100 meter ten zuidwesten van de planlocatie. Deze steenuil zou ook kunnen foerageren in het plangebied, namelijk in het grasland rond de boerderij.

4.4 Kleine marterachtigen, boommarter en steenmarter

Op de beelden van de camera's zijn geen kleine marterachtigen, boommarters of steenmarters waargenomen. Wel zijn er diverse muizen vastgelegd op camera, waaronder bosmuizen en spitsmuizen. Deze bosmuizen en spitsmuizen zijn niet verder te determineren op basis van de beschikbare foto's.

Conclusie
Er bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen, boommarters en steenmarters in het plangebied. Het plangebied maakt tevens geen deel uit van het functioneel leefgebied van deze soorten.

4.5 Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn de volgende vleermuissoorten aangetroffen in het onderzoeksgebied:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis

4.5.1 Gewone dwergvleermuis

Zomer- en kraamverblijfplaatsen
Tijdens het controleren van de camera's op 12 mei 2022 is een enkele vleermuiskeutel aangetroffen tegen een raam aan de voorzijde (noordwestzijde) van de boerderij (zie foto 1). Ondanks intensief zoeken zijn hier geen verdere keutels aangetroffen, ook niet tijdens andere bezoeken.

Tijdens het ochtendbezoek op 13 mei 2022 zijn diverse gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Eén gewone dwergvleermuis bleef enige tijd foerageren boven de open ruimte tussen de oude boerderij en de schoppe en vloog vervolgens rond 5:30 weg in onbekende richting. Deze vleermuis heeft mogelijk een verblijfplaats op korte afstand buiten het plangebied.

Tijdens de avondbezoeken zijn geen uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, of andere waarnemingen gedaan die kunnen wijzen op een zomer- of kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Regelmatig zijn wel foeragerende of passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het onderzoeksgebied. Met name

rond de bomen van het aangrenzende bosperceel en rondom de grote boom naast de boerderij zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

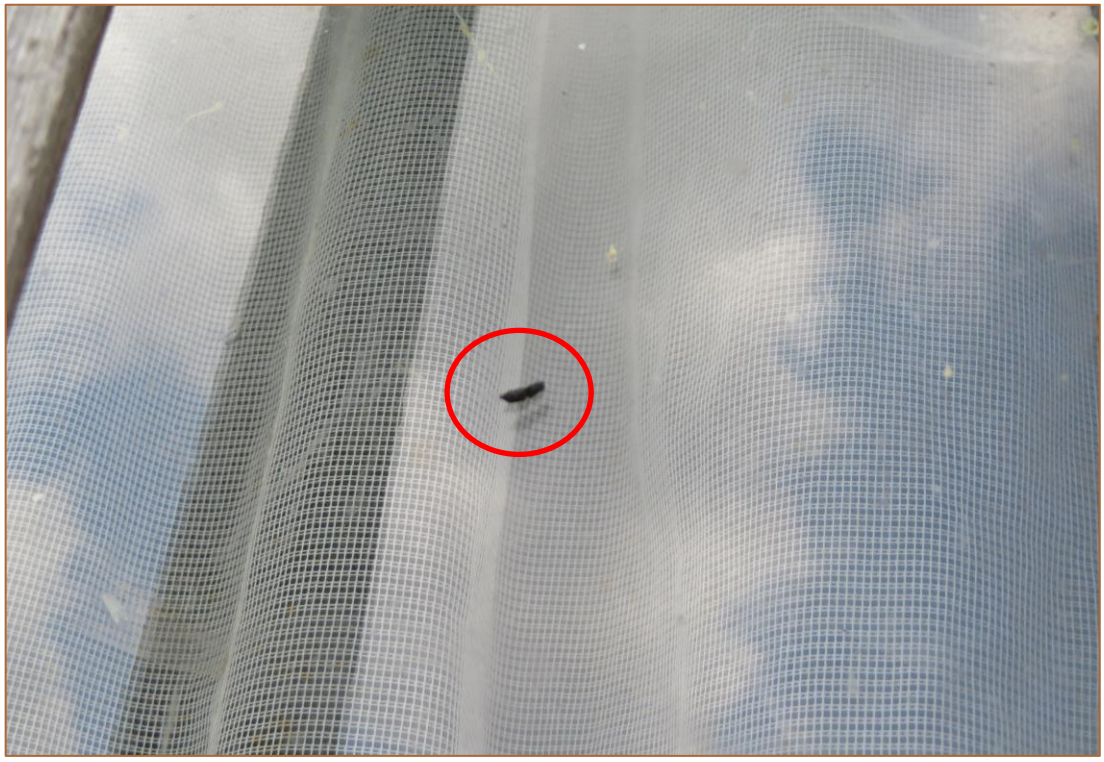

Foto 1. Vleermuiskeutel op raam aan de voorzijde van de boerderij, foto R. Top.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens het paarverblijfplaatsonderzoek op 16 augustus en 12 september zijn geen baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Wel zijn er foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen binnen het onderzoeksgebied.

Foerageergebied

De bosschages, bospercelen en weilanden rondom het plangebied vormen een foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. Bij alle bezoeken zijn gewone dwergvleermuizen foeragerend in het plangebied waargenomen, maar in wisselende aantallen. Tijdens sommige veldbezoeken is slechts af en toe kort een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. De waargenomen foeragerende gewone dwergvleermuizen vertoonden geen duidelijke binding met het plangebied maar foerageerden over een groter gebied.

Vliegroute

De rand van het aangrenzende bosperceel is in potentie geschikt als vliegroute voor vleermuizen waaronder de gewone dwergvleermuis. Tijdens de veldonderzoeken is niet

duidelijk vastgesteld dat er sprake is van een vliegroute van vleermuizen, maar hier is ook niet specifiek onderzoek naar gedaan.

4.5.2 Rosse vleermuis

Tijdens de onderzoeksronden is een enkele maal een rosse vleermuis waargenomen. Het gaat slechts om overvliegende of kort foeragerende exemplaren die van of naar hun foerageergebieden gaan. Deze dieren hebben geen binding met het plangebied.

4.5.3 Laatvlieger

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens de avondbezoeken en het ochtendbezoek van 15 mei zijn af en toe passerende of kort foeragerende laatvliegers in het onderzoeksgebied waargenomen. Er zijn geen waarnemingen gedaan van uit- en/of invliegende dieren of rondzwermende exemplaren vastgesteld die duiden op aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats (zomer- en/of kraamverblijfplaats) van de laatvlieger binnen het plangebied. De aanwezigheid van een zomer- en/of kraamverblijfplaats is hier uit te sluiten.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens de beide avondbezoeken zijn geen laatvliegers waargenomen.

Foerageergebied

Tijdens de ochtendronde en de twee avondronden van 10 juni en 1 juli zijn waarnemingen gedaan van overvliegende en foeragerende laatvliegers. De foeragerende dieren waren vooral actief op naastgelegen percelen met een schapenweide. Direct rondom de boerderij zijn enkele passerende dieren waargenomen. De aanwezigheid van een essentieel foerageergebied wordt binnen de grenzen van het onderzoeksgebied niet verwacht.

Vliegroute

Tijdens een deel van de avondbezoeken zijn één tot enkele passerende laatvliegers vastgesteld. Van deze passerende laatvliegers kon geen vliegrichting worden vastgesteld. Een vliegroute van laatvliegers is niet uitgesloten.

4.5.5 Overige vleermuissoorten

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn naast de aangetroffen vleermuissoorten geen overige soorten, waaronder de eventueel te verwachten gewone grootoorvleermuis, in het onderzoeksgebied vastgesteld. De aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van een overige vleermuissoort is hier uit te sluiten.

Conclusie

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de boerderij aangetroffen. Het plangebied maakt deel uit van niet-essentiële foerageergebieden en mogelijk van vliegroutes van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

4.6 Overige soorten

Tijdens de veldonderzoeken zijn diverse soorten broedvogels aangetroffen in het onderzoeksgebied. Plaatsen waar zich nesten van broedvogels kunnen bevinden zijn onder andere in de boerderij en de schuur (bijvoorbeeld roodborst, winterkoning en spreeuw), de kastanjeboom naast de boerderij (bijvoorbeeld houtduif en zwarte kraai) en diverse bomen en struiken in het aanliggende bosperceel (bijvoorbeeld heggenmus, merel en zanglijster). Er is een nest vastgesteld van de spreeuw in de dakconstructie van de boerderij. Van de spreeuw en andere vogels waarvan eventueel nesten kunnen worden verwacht in het plangebied zijn uitsluitend bezette nesten beschermd.

Tijdens het veldbezoek van 13 mei 2022 is in het bosperceel tussen de schoppe en de Scholtemaatweg een bedelend jong van de ransuil gehoord. Mogelijk bevindt zich in dit bosperceel een nest van de ransuil. Nesten van de ransuil zijn jaarrond beschermd, wat betekent dat ook onbezette nesten wettelijk beschermd zijn.

5 Wet natuurbescherming

De effecten op aangetroffen beschermde soorten en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

5.1 Huismus

5.1.1 Beschermde status

De huismus is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de huismus en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan gebouwen, zoals sloop of renovatie, is er vaak sprake van dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.1.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen huismussen aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van nesten van de huismus. Derhalve is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de huismus en is ontheffingsaanvraag voor deze soort niet noodzakelijk.

5.2 Kerkuil

5.2.1 Beschermde status

De kerkuil is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de kerkuil en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan schuren of boerderijen is het mogelijk dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.2.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen kerkuilen of verse sporen van de kerkuil aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van een vaste verblijfplaats van de kerkuil. Derhalve is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de kerkuil en is ontheffingsaanvraag voor deze soort niet noodzakelijk.

5.3 Steenuil

5.3.1 Beschermde status

De steenuil is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de steenuil en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan schuren of boerderijen is het mogelijk dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.3.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen steenuilen of verse sporen van de steenuil aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van een vaste verblijfplaats van de steenuil. Op relatief korte afstand (ca. 100 meter) van het plangebied bevindt zich mogelijk wel een vaste verblijfplaats van de steenuil en het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van deze steenuil. Door de geringe grootte en beperkte geschiktheid van het plangebied en de aanwezigheid van voldoende geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied, is er binnen het plangebied geen sprake van een essentieel leefgebied. De verwachting is bovendien dat door de geplande ontwikkelingen, namelijk het renoveren van de vervallen boerderij en de inrichting van het erf, geen negatieve effecten ontstaan voor de steenuil. Door het inrichten van het erf met erfbegrenzing en beplanting kan het plangebied zelfs meer geschikt worden als jachtgebied van de steenuil doordat het meer geschikt is voor prooidieren als kevers en muizen. Er is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenuil en een ontheffingsaanvraag is voor deze soort niet noodzakelijk.

5.4 Marterachtigen

5.4.1 Beschermde status

De marterachtigen boommarter, bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel zijn beschermd via de Wet natuurbescherming, onder de categorie ‘andere soorten’. Dit wil zeggen dat de soorten nationaal beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat het niet is toegestaan om:

- individuen opzettelijk te doden of te vangen.
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

In een aantal provincies geldt vrijstelling van bovenstaande verbodsbepalingen voor (vrij) algemene zoogdiersoorten, waaronder kleine marterachtigen. In de provincie Gelderland is

die vrijstelling niet van toepassing op de genoemde marterachtigen, waardoor de vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd zijn.

Wanneer negatieve effecten door werkzaamheden niet voorkomen kunnen worden, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 3.10: Beschermingsregime andere soorten, lid 1 en/of 2.

5.4.2 Gebruik van het plangebied

Bij het onderzoek met cameravallen zijn geen marterachtigen aangetroffen in het plangebied. Ook zijn er geen verse sporen, zoals ontlasting of krabsporen, van marterachtigen aangetroffen in het plangebied.

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor marterachtigen.

5.5 Vleermuizen

5.5.1 Beschermde status

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd via de Wet natuurbescherming. Ze staan ook vermeld in de Europese Habitatrichtlijn. Dat wil zeggen dat de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. Daarnaast zijn essentiële foerageergebieden en vliegroutes ook strikt beschermd. Wanneer een vaste rust- en verblijfplaats, vliegroute of essentieel foerageergebied verdwijnt dient hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden en dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden.

5.5.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld binnen het plangebied. De geplande werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van de vleermuizen.

De opgaande groenstructuren rond het plangebied worden gebruikt als foerageergebied en mogelijk als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien deze structuren niet worden aangetast en er bovendien geen sprake is van essentiële functies is er geen sprake van aantasting van essentiële foerageergebieden en vliegroutes door de geplande werkzaamheden. Wel moet rekening gehouden worden met het aanlichten van de werkzaamheden, zodat verstoring van vleermuizen door (strooi)licht wordt voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.6 Overige soorten

5.6.1 Beschermde status

Alle bezette nesten van inheemse broedvogels zijn beschermd. Dat wil zeggen dat bezette nesten niet mogen worden verstoord of vernield. Ontheffing voor het verstoren of vernielen van bezette nesten van overige broedvogels is niet mogelijk.

5.6.2 Gebruik van het plangebied

Broedvogels kunnen tijdens het broedseizoen overal in het plangebied voorkomen. Het verstoren of vernielen van nesten van deze vogels kan worden voorkomen door buiten het broedseizoen te werken en/of voorafgaand aan de werkzaamheden vast te stellen dat er geen bezette nesten aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Door op deze manier te werken is er geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige soorten broedvogels.

Overige beschermde soorten flora en fauna worden niet in het plangebied verwacht. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor overige beschermde soorten.

6 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Wet natuurbescherming kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Tijdens het aanvullend soortgericht onderzoek naar de huismus, kerkuil, steenuil, kleine marterachtigen, boom- en steenmarter en gebouwbewonende vleermuizen zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten vastgesteld binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Een ontheffingsaanvraag bij de provincie Gelderland is niet noodzakelijk.

Tijdens de werkzaamheden moet wel rekening worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels en moet bij het aanbrengen van verlichting in het plangebied rekening gehouden worden met foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen.

Bijlagen

1 Resultaten veldonderzoek
2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek

Gebiedsgebruik vleermuizen en locatie roepende steenuil

= plangebied

= locatie roepende steenuil

= foerageergebied gewone dwergvleermuis

= foerageergebied laatvlieger

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden
Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten
Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)

2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)

3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar ‘soepeler’ regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op ‘opzettelijk’ handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,

b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of

c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.

4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling
Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;

b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en

c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling
Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragscodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl

Bijlage 6 Watertoets

Digitale watertoets

De watertoets helpt u om aan de hand van de locatie van uw ruimtelijke plan en een aantal vragen te toetsen of u de belangen van het Waterschap raakt. Indien dit het geval is krijgt u tekst en uitleg over het vervolg proces.

Op basis van de check is onderstaande nodig

1. Geen belang procedure

Op basis van onderstaande locatie

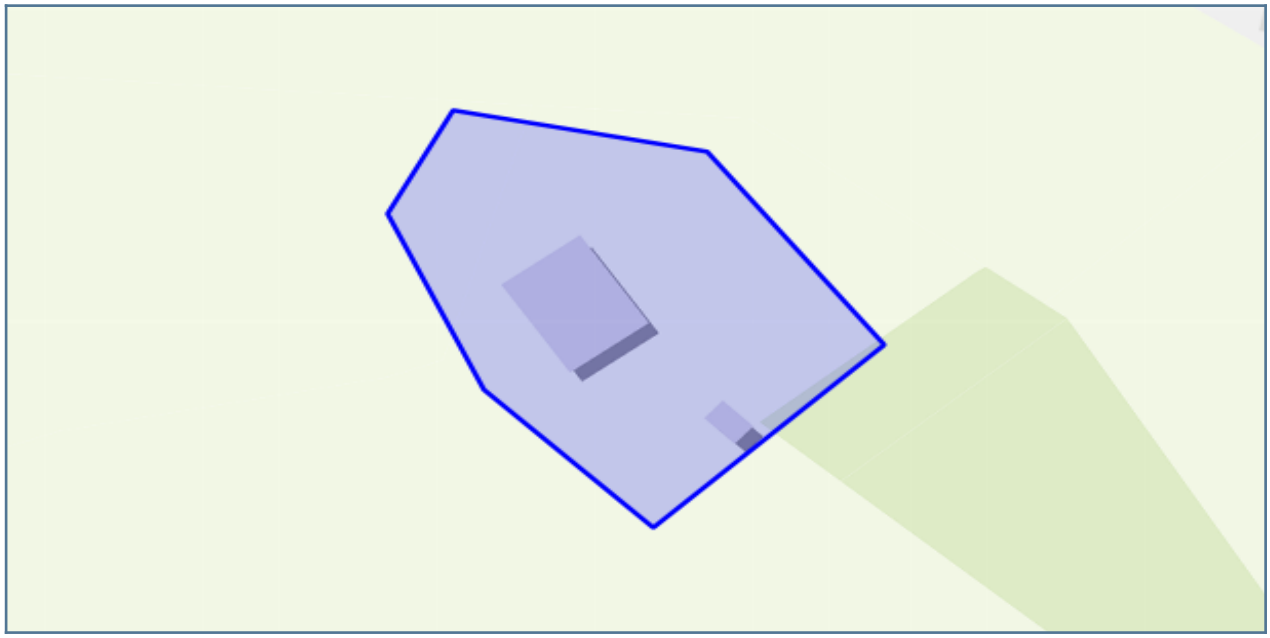

Vragen en antwoorden uit de check

Gaat het om een ruimtelijk plan dat uitsluitend een functiewijziging van bestaande bebouwing inhoudt?	ja
Worden in het plan meer dan 10 wooneenheden gerealiseerd?	nee
Is er in of rondom het plangebied wel eens sprake (geweest) van wateroverlast of grondwateroverlast?	nee

Details

1. Geen belang procedure

Wat moet ik doen?

Overleg met het waterschap is niet nodig. Mochten er in de toekomst wijzigingen in het plan voordoen, dan kunt u de Digitale Watertoets nogmaals doen.

U kunt de volgende tekst in uw ruimtelijke plan opnemen:

De initiatiefnemer heeft Waterschap Rijn en IJssel geïnformeerd over het onderhavige plan via de Digitale Watertoets (www.dewatertoets.nl). Hiermee is bepaald dat het plan geen invloed heeft op de waterhuishouding en/of de afvalwaterketen. Verder overleg met Waterschap Rijn en IJssel is niet nodig. Het waterschap geeft een positief wateradvies. Wilt u ter bevestiging een reactie van het waterschap gebruik dan de knop "Direct Aanvragen" om uw aanvraag voor een wateradvies naar het waterschap te versturen.

Waar moet ik op letten?

Eventueel vereiste (water)vergunningen worden niet geregeld met deze Digitale Watertoets en zullen via de daarvoor bedoelde procedures verkregen moeten worden. Wij willen u ook wijzen op de verwerking van afvalwater. Omdat in de meeste gevallen de gemeente bevoegd gezag is, dient u hiervoor contact op te nemen met uw gemeente.